ҲАР ҚАТРА СУВ — ТАБАРРУК

Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ,
ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

«СОВЕТ УЗБЕКИСТОНИ» — ОРГАН ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМИТЕТА КОМПАРТИИ УЗБЕКИСТАНА, ВЕРХОВНОГО СОВЕТА И СОВЕТА МИНИСТРОВ УЗБЕКСКОЙ ССР

47 йил чиқиши
№ 140 (13.096).
18 июнь 1965 йил
ЖУМА
Баҳоси 2 тийин.

МУРОЖААТ ҚАНОТ БАҒИШЛАДИ

Колхозимиз аъзолари етти йилликнинг сўнгги босқичида 1500 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 25 центнердан пахта етиштириш учун қизғин кураш олиб бормоқдалар. Шу кеча-кундузда далаларимизда 32 та трактор бетиним ишлаб турибди. Ғўза қатор ораларини культивация қилиш юзасидан бош механик ўртоқ Ҳасан Гасанов бошчилигида махсус механизаторлар группаси ташкил этилган. Бу группа аъзолари культивация суръати билан бирга сифатига ҳам жиддий эътибор беришяпти. Шунинг учун ҳам ғўзаларимиз тез ривожланмоқда.

Далаларимизда ижодий меҳнат булоқдек қайнаётган айни вақтда ажойиб хушхабар тарқалди. Республикамиз машъал пахтакорлари вакилларининг қишлоқ меҳнаткашларига мурожаати бизга ҳам қанот бахш этди. Уста пахтакорларимиз деҳқоннинг кўнглидаги ва шу кеча-кундузда амалга оширилиши лозим бўлган гапларни айтишибди. Эндиги вазифа бутун ишни ана шу мурожаат асосида ташкил этиб, ғўзанинг кунда бир яшнашини таъминлашдан иборатдир.

Биз шундай қиляпмиз ҳам. Механизаторларимиздан Ашнрали Ясинов, Карим Мамедов, Яхшилиқ Чимбоев ва бошқалар кўндалангига ва узунасига культивация қилишда ҳаммага намуна бўлмоқдалар. Буларнинг фидокорона меҳнати туфайли барча майдонлардаги ғўза иккинчи культивациядан чиқарилди.

Мурожаатда сувчилар ишига жуда катта баҳо берилган. Бу, табиийдир. Чунки ҳар туп ғўзанинг серҳосил бўлиб ўсиши кўп жиҳатдан сувчиларга боғлиқ. Буни биз кўп йиллик тажрибамизда синаб кўряпмиз. Исмат Мамиров, Мусурмон Йўлдошев, Мамат Тоиров каби сувчиларимиз ғўзаларни қондириб суғориш билан бирга, уларнинг барқ уриб ўсишини ҳам таъминламоқдалар. Сувчилар кечаю-кундуз ишлаяптилар. Уларга барча шароитлар яратиб берилган.

Пахтакорларимиз олинган мажбуриятни қоплайдиган даражада ҳосил етиштириш учун ғўза парваришини жадал суръат, аъло сифат билан давом эттиряптилар.

Уринбой АБДУРАҲМОНОВ,
Оққўрғон районидаги «Ленинобод» колхози агрономи.

ГРУППА УСУЛИДА СУҒОРИШГА КЕНГ ЙЎЛ

Ўзбекистон КП Самарқанд область комитети Иштихон районидаги Фрунзе номли колхоз раиси Х. Бобоқулов ва бош агроном Т. Рўзимуродов ўртоқларнинг «Совет Ўзбекистони» ва «Правда Востока» газеталарининг шу йил 17 июнь сонида босилган «Группа усулида суғориш» сарлавҳали мақоласини маъқуллади.

Район партия комитетларига, меҳнаткашлар депутатлари район советларининг ижроия комитетларига, область қишлоқ хўжалик бошқармаси ва унинг жойлардаги органларига, колхоз, совхозларнинг раҳбарларига мазкур мақолани барча бригадалар ва бўлимларда ўрганиш, конкрет шароитларни ҳисобга олган ҳолда, ғўзани группа усулида суғориш каби прогрессив методни ҳамма ерда кенг жорий этиш, ҳар бир бригадада бутун вегетация даврида экинларни ана шу усулда суғориш бўйича схема ва график ишлаб чиқиш топширилди.

Область ва район газеталари редакциялари, область радиоэшиттириш комитети зиммасига суғоришнинг бу прогрессив усули қандай жорий этилаётганлигини системали равишда ёритиб бориш вазифаси юклатилди.

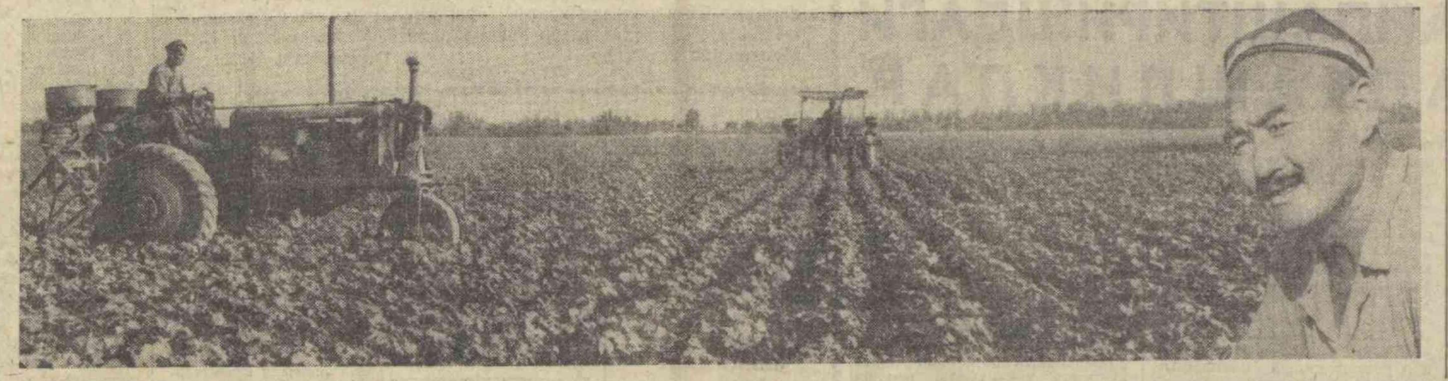

Учқўрғон районидаги «Октябрь» колхозининг Деҳқонбой Илобиддинов бошлиқ бригадаси 75 гектар ернинг ҳар гектаридан 28 центнердан ҳосил йиғиб олиш учун қатъий аҳд қилган. Суратда: қатор ораларини культивация қилиш жараёнини кўриб турибсиз. Моҳир механизаторлар Тўхтабой Ҳамроев ва Турғунбой Йўлдошевлар ғўзани узунасига ва кўндалангига культивация қилмоқдалар. Унгда — бригада бошлиғи ўртоқ Д. Илобиддинов. — У. Раҳимов фотоси.

СЎЗ — ИЛҒОР ПАХТАКОРЛАРГА

ҲАМНАФАСМИЗ

Эшмўмин ЖЎРАЕВ,
Қамаши районидаги «Коммунизм йўли» колхозининг бригада бошлиғи, Республикада хизмат кўрсатган пахтакор.

Бир группа донгдор пахтакорларнинг республикамиз қишлоқ меҳнаткашларига қарата ёзган ва Ўзбекистон КП Марказий Комитети томонидан маъқулланган мурожаатида ҳақ гаплар айтилибди. Ҳаммамизнинг фикримиз баён этилибди. Дарҳақиқат, деҳқончиликда бу йилги вазият ҳар йилдагидан ҳам мураккаброқ бўляпти. Ҳаво исиб кетган, тупроқда нам тез қочиб қолаётган, бунинг устига сув танқис бўлган бу йилги шароитда пахтадан мўл ҳосил етиштириш учун ҳар бир пахтакордан, ҳар бир механизатордан ҳар қачонгидан ҳам тер тўкиб ишлашни, соат ва минутларнинг қадрига етишни, раҳбарлардан эса ишнинг кўзини билиб раҳбарлик қилишни, пахтакорларга нисбатан меҳрибон бўлишни талаб этмоқда.

Биз мурожаатдаги ана шу чақириқларни ҳаяжон билан ўқиб чиқар эканмиз, шундай хулосага келдик: пахтадан мўл ҳосил олиш учун курашнинг яна ҳам масъулиятли даври бошланди. Қараб турадиган вақт эмас. Шу кунларда агротехника тадбирларини изчил амалга оширган, дала ишларини пухта бажарган деҳқоннинг қўли баланд бўлади, экини дард кўрмайди.

Ҳозирча колхозимизнинг, шу жумладан, бригадамизнинг ғўзалари ёмон эмас. Лекин дала ишлари озгина бўшаштирилса, ҳосилдан ажралиб қолиш турган гап. Биз бунга йўл қўймаслик учун қўшимча тадбирларни белгиладик. Далада ишловчилар сонини кўпайтирдик. Ишнинг сифатли бажарилишига эришиш мақсадида ғўза парвариши устидан контроллик янада кучайтирилди. Ҳар бир сувчи, механизатор ва химизаторнинг иши бирма-бир текширилади.

Бригадамизнинг 100 гектар ғўзаси бор. Ғўзаларимиз кундан-кунга бўй чўзяпти ва шохлаб ўсяпти. Усимлик ўтган йилдагидан 12-15 кун илгари ҳосилга кирди. Ҳар туп ғўзамиз ҳозирданоқ 5-6 тадан шона олди. 50 гектар ердаги ниҳол бир-иккитадан гул кўрсатди. Бригадамиз пахтакорлари бу муваффақиятларга ҳар бир туп экинни кўз қорачиғидай асраш ва меҳр билан парвариш қилиш туфайли эришмоқдалар. Шу кунларда ғўза қатор оралари учинчи марта культивация қилинмоқда. Механизаторларимиздан Ашур Иброҳимов, Шомурод Хуррамов, Диёр Каримов ўртоқлар тракторларни моҳирлик билан бошқариб, ғўза қатор ораларини 13-15 сантиметр чуқурликда юмшатишяпти.

Колхозимизнинг пахта майдонлари асосан оғир тупроқли ерлардир. Сув тупроққа секин сингади, нам узоқ сақланмайди. Экиннинг намга бўлган талабини тўла қондириш учун пахтакорларимиз бутун маҳоратларини, кўп йиллик тажрибаларини ишга солишяпти. Культивация вақтида ғўза бўғзига майин тупроқ тортиб кетиляпти. Бунинг натижасида ғўза тупларига яқин жойларда нам анча вақт сақланиб қоляпти. Қашқадарё шароитида ҳар куни бўлиб турадиган жазирама иссиқ шамол ҳам экинга салбий таъсир кўрсатмаётир.

Мурожаатда сувнинг ҳар қатраси табаррук эканлиги алоҳида таъкидланади. Бу йил сув айниқса қадрли. Шуни эътиборга олиб иш кўрмасак, сувнинг исроф бўлишига, талон-торож қилинишига йўл қўйсак, мўл ҳосилга дастлабки замин яратишда қўлга киритилган ютуқлар шамолга учади. Эрта баҳордан буён қилинган меҳнатимиз зое кетади. Колхозимизда бунга йўл қўймаслик учун барча чоралар кўриляпти. Бригадамизда экинни суғоришга Тўра Юсупов, Тошмурод Худойбердиев каби тажрибали, сув тарашнинг «тили»ни яхши биладиган сувчилар тайинланган. Сувчилар группа бўлиб ишлашяпти. Карталар бир йўла сувдан чиқарилмоқда. Аввал чанқаган майдондаги ғўзалар суғорилади, сўнгра қўшни карталарга сув таралади. Бу эса сувдан унумли фойдаланиш имконини бермоқда. Бизда ғўзалар бир марта қондириб суғорилди.

Илгарилари колхозимизда ер ости сувларининг чуқур жойлашганлигини баҳона қилиб, ғўза бостириб суғориларди. Баъзи қўшни колхозларда бу «усул» ҳозир ҳам қўлланилиб, сувнинг кўплаб исроф қилинишига, тупроқнинг текис намланмаслигига сабаб бўляпти. Лекин бизда бунга қатъий барҳам берилди. Дастлабки суғоришда сув 80-100 метр узунликда олинган эгатлар орқали таралди.

Бундан буён ғўза кўпроқ сув талаб қилади. Шунга кўра, эгатлар янада кенгроқ қилиб олинади. Сув эса оширилган норма билан, эгатларни босмайдиган, пушталарини янчиб кетмайдиган қилиб оқизилади. Сувчилар сони янада кўпайтирилади. Ғўза суғорувчиларга уларнинг моддий манфаатдорлиги, ўз касбларига бўлган муҳаббатини ошириш кўзда тутилиб иш ҳақи тўланяпти.

Мўл ҳосилнинг тақдирини сув ҳал қилади. Лекин сув тарашнинг нормаси ва суғоришнинг миқдори ҳам бор. Бошқа агротехника тадбирлари иккинчи даражага қўйилиб, уст-устига суғорила берса, ғўза ғовлаб кетиб, ҳосил қилмай қўяди. Бунинг олдини олиш учун бригадамизда экинни мавсум давомида кўпи билан олти марта суғоришни мўлжаллаб иш кўрмоқдамиз.

Суғориш ғўза қатор ораларини ишлаш, бегона ўтларни йўқотиш, ҳашаротга қарши профилактик тадбирларни ўтказиш, озиқлантириш ва бошқа агротехника тадбирлари билан маҳкам боғланган ҳолда олиб борилмоқда. Культиваторларга «СУЗ» тиркаб ишлатилиб, культивация вақтида қатор ораларига бир йўла минерал ва маҳаллий ўғит аралашмаси солиб кетилаётир. Бу билан тупроқ унумдорлигининг тобора ошишига ва юмшоқ сақланишига эришмоқдамиз.

Машҳур пахтакорлар мурожаати барча колхозчиларимизни янги меҳнат зафарларига отлантириб юборди. Бригадамиз аъзолари донгдорлар чақириғига жавобан 100 гектар ернинг ҳар гектаридан илгариги 40 центнер ўрнига 50 центнердан ҳосил етиштириш мажбуриятини олдилар. Ҳар гектар ерда 85-90 минг туп ниҳол бор. Бунинг бир тупини ҳам нобуд қилмай йиғим-терим бошлангунча тўла сақлаб қолсак, ҳар тупида камида 15-17 тадан тўқ кўсак бўлишига ва пахтанинг эрта муддатларда очилишига эришсак, аҳдимизнинг устидан албатта чиқамиз. Бригадамиз азаматларининг бунга эришажакларига шак-шубҳа йўқ.

ПАХТАЧИЛИГИМИЗНИНГ ОЙДИН ЙЎЛИ

Пахта усталарининг республика қишлоқ меҳнаткашларига мурожаати барча пахтакорларнинг қалбидан чуқур жой олди. Мурожаатнинг тагида совхозимизнинг кекса пахтакори, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Шомурод ота Мусаевнинг ҳам имзоси бор. Бундан беҳад фахрланамиз. Унинг тажрибаси коллективимиз учун катта мактаб ролини ўйнаяпти. Улар Шомурод отадан ҳосилдорликни ошириш йўлларини ўрганиб келяптилар.

Ҳозирги вақтда хўжалигимизда Шомурод отанинг кўпгина шогирдлари — мўл ҳосил усталари бор. Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган пахтакор Б. Ўтаниёзов, шунингдек У. Ўтабберганов, Н. Хўжанов, Қ. Мамудов, Т. Мамбетниёзов ўртоқлар шулар жумласидандир. Улар раҳбарлик қилаётган бригадаларда деҳқончилик маданиятини ошириш асосида пахта етиштиришни кўпайтиришда йил сайин катта муваффақиятларга эришилмоқда.

Шу кунларда пахтакорларимиз ғўза парваришини намунали олиб бориб, ҳар туп ғўзани нормал ривожлантириш йўли билан мўл ҳосилга пухта замин яратишяпти. Экин вақтида культивация қилиняпти, озиқлантириляпти ва суғориляпти. Бу тадбирлар бир-бирига боғлаб амалга оширилмоқда, улар орасида узилишга йўл қўйилмаётир. Айниқса суғоришга алоҳида эътибор берилмоқда. Экиннинг чанқаши ёки сувга бостирилишига мутлақо йўл қўйилмаяпти. Сувнинг ҳар томчисидан тўла фойдаланишга ҳаракат қилиняпти, у сира нобуд қилинмаяпти.

Лекин ишимизда баъзи камчиликлар ҳам йўқ эмас. Айрим бўлим, бригада ва участкаларда ғўза парвариши орқада қоляпти. Ҳалигача яганалаш, биринчи культивация тамомлангани йўқ. Суғориш суст боряпти.

Совхоз дирекцияси ва партия ташкилоти бу камчиликларни тезроқ бартараф қилиш мақсадида қатор тадбирларни амалга оширмоқдалар. Бу йил 5235 гектар майдонда пахта етиштириляпти. Пахтакорларимиз йил бошида ҳар гектар ернинг ҳосилдорлигини ўтган йилдагига нисбатан икки центнер ошириш ҳақида ваъда беришган эди. Улар мурожаатни муҳокама қилгандан кейин имкониятимиз ва ғўзамизнинг ҳозирги ҳолатини ҳисобга олиб, ҳосилдорликни бултургига қараганда 4 центнер оширишга қарор қилдилар.

Ҳозир далада 110 культиватор ишлаяпти. Кунига 680-750 гектар майдондаги экин сифатли культивация қилинмоқда. Суғориш суръатини кучайтириш ва сифатини янада яхшилаш юзасидан алоҳида чоралар кўриляпти.

Бизнинг шароитимизда комплекс механизация ҳал қилувчи роль ўйнайди. Чунки экин майдонимиз катта. Ишчи кучи эса етишмайди. Фақат механизациядан унумли фойдаланилсагина ғўза парваришида ва умуман пахтачиликда кутилган натижага эришиш мумкин. Буни ҳисобга олиб, пахта майдонининг 95,6 процентидаги экинга механизмлар билан икки томонлама ишлов берилади. Моҳир механизаторлардан С. Отажонов, Г. Бекмуродов, У. Ирсимбетовлар культивацияни зарур кенглик ва чуқурликда ўтказган ҳолда, кунлик топшириқни муттасил ошириб адо этяптилар.

Комплекс механизация ҳосилдорликни ошириш, пахтани эрта етилтириш ва йиғим-терим муддатини қисқартириш билан бир қаторда, маҳсулот таннархини қисқартиришда жуда катта роль ўйнайди. Бу эса пахтакорларнинг ўз меҳнатлари натижасидан моддий манфаатдорлигини оширишда ҳал қилувчи аҳамиятга эга. Шу туфайли бу йил комплекс механизациялашган звенолар сони кўпайтирилиб, 21 тага етказилди.

Совхоз ишчилари ва механизаторларининг унумли ишлаши учун зарур маданий-маиший шароитлар яратиб беришга алоҳида эътибор беriляпти. Дала шийпонлари коллектив аъзоларининг маданий ҳордиқ чиқарадиган жойига айлантирилди. Болалар боғчаси тармоқлари кенгайтирилмоқда.

Партия ва ҳукуматимиз пахтакор хўжаликларнинг экономикасини мустаҳкамлаш, колхозчилар ва совхоз ишчиларининг фаровонлигини ошириш ҳақида тинмай ғамхўрлик қилмоқдалар, колхоз ва совхозларга катта имтиёзлар беряптилар. Биз бу ғамхўрлик ва меҳрибонликка пахта етиштиришни янада кўпайтириш билан жавоб берамиз. Бу — ҳам давлатга, ҳам хўжалик аъзоларига катта фойда беради.

А. КАЗБЕКОВ,
Чимбой районидаги «Кенес» совхозининг директори.

КОММУНИСТИК МЕҲНАТ БРИГАДАСИДА

Машъал пахтакорларнинг республикамиз қишлоқ меҳнаткашларига мурожаати Самарқанд районидаги Энгельс номли колхознинг ўртоқ Бузрук Пўлатов бошлиқ комплекс механизациялаштирилган бригада аъзоларининг ҳам кучига-куч, ғайратига-ғайрат қўшиб юборди.

Ҳозиргача икки марта комплекс парвариш қилинган ғўзалар текис шоналаган. Бунда бригада сувчиларидан Ботир Раҳимов, Султон Болтаев ўртоқларнинг хизмати катта. Моҳир сувчилар эгатларга кечаю-кундуз сув тараб, ниҳолларнинг яхши ўсишини таъминламоқдалар. Ҳар туп ғўза қондириб суғорилмоқда. Улар иккинчи суғоришни ҳам яқин кунлар ичида тугаллайдилар.

Етти йилликнинг сўнгги, ҳал қилувчи йилида 138 гектар пахта майдонининг ҳар гектаридан 29 центнердан «оқ олтин» топширишга аҳд қилган мазкур бригадага коммунистик меҳнат бригадаси деган шарафли ном берилган. Ана шу номга яраша ишлаётган бригада аъзолари ғўза парваришини жадал суръатлар билан давом эттирмоқдалар.

Абдулла РАҲИМОВ.

Пахта далаларида

160 гектар ернинг ҳар гектаридан 30 центнердан «оқ олтин» хирмони кўтарамиз! Бу — Қарши районидаги Карл Маркс номли колхознинг ўртоқ Х. Нодиров бошлиқ комплекс-механизациялашган бригадаси азаматларининг юрак сўзи.

Пахтадан мўл ҳосил етиштириш учун курашда айниқса бригаданинг дала гвардиячилари пешқадамлик қилаётирлар.

Ж. ЮСУПОВ,

●

Мана, қарийб қирқ йилдирки, Ҳамрохўжа ота Юсупов Янгиқўрғон районидаги Жданов номли колхозда сувчилик қилади. Ота ўзи ишлаётган ўртоқ И. Жўраев бошлиқ бригада ерларининг паст-баландини, тупроқ структурасини беш бармоқдай билади. Далаларга боқар экансиз, моҳир сувчи меҳнатининг самараси яққол кўзга ташланиб турибди.

А. ҚОДИРОВ.

●

Улкан картадаги ғўзалар майин эсаётган шабадада енгил чайқалади. Ҳар туп ғўзада ғуж-ғуж гул ва шоналар. Бу карталар Ромитан районидаги Свердлов номли колхознинг Ленин орденли Ҳалимбобо Ҳамидов бошлиқ бригадасига қарайди.

— Биз,— деб ҳикоя қилади бригадир,— бу йил ҳар гектаридан роппа-роса 45 центнердан ҳосил етиштирмоқчимиз. Ишни ҳам шунга яраша олиб боряпмиз.

Ф. ҚУРБОНОВ,
С. РАВШАНОВ.

ТИНЧЛИК УЧУН КУРАШ — ЖОНАЖОН ИШИМИЗ

МОСКВАДА БУТУНИТТИФОҚ КОНФЕРЕНЦИЯСИ

17 июнда Москвада Союзлар уйининг Колонна залида совет жамоатчилиги вакилларининг тинчлик, миллий мустақиллик ва қуролсизланиш учун курашга бағишланган Бутуниттифоқ конференцияси очилди.

Конференция ишида тинчлик учун кураш совет ҳаракатининг актив арбоблари — барча иттифоқчи республикаларнинг вакиллари қатнашмоқда. Меҳмонлар орасида Жаҳон тинчлик кенгашининг делегацияси, кўпгина давлатлардан келган тинчлик тарафдорлари, чет мамлакатлардан келиб, СССРда ўқиётган студентлар бор.

Тинчликни ҳимоя қилиш совет комитетининг раиси, ёзувчи Н. С. Тихонов қисқача кириш сўзи билан конференцияни очди. Н. С. Тихонов бу конференция Хельсинкида ўтказиладиган Жаҳон тинчлик конгресси арафасида чақирилди, деди. Бизлар, деди Н. С. Тихонов, тинчликсевар кучларнинг ана шу форумини қўллаб-қувватлаш истагимизни билдириш учун ва конгрессга тайёргарлик кўришда совет тинчлик тарафдорларининг вазифаларини белгилаб олиш учун бу ерга тўпландик.

Конференция делегатлари кунтартибини тасдиқладилар. Икки кун давом этадиган мажлисларда қуйидаги масалалар муҳокама қилинади.

1. Совет халқининг империалистик агрессияга қарши, халқларнинг миллий мустақиллигини қўлаб-қувватлаш, тинчлик ва қуролсизланиш учун кураши.
2. Тинчлик, миллий мустақиллик ва қуролсизланиш учун жаҳон конгрессига делегация сайлаш.
3. Тинчликни ҳимоя қилиш совет комитетини сайлаш.
4. Конференция ҳужжатларини қабул қилиш.

Кун тартибининг биринчи масаласи бўйича Н. С. Тихонов сўзга чиқди. (ТАСС).

ҲУРМАТ ТАХТАСИ

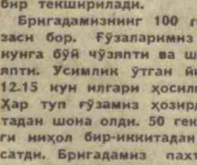

ПИЛЛА ТАЙЁРЛАШ ЙИЛЛИК ПЛАНИНИ МУДДАТИДАН ИЛГАРИ БАЖАРГАНЛИКЛАРИ УЧУН ҚУЙИДАГИ ОБЛАСТЬ ВА РАЙОНЛАР РЕСПУБЛИКА ҲУРМАТ ТАХТАСИГА ЁЗИЛАДИЛАР.

Самарқанд области ва Пайариқ ҳамда Булунғур районлари.

ЭКИННИ ЯШНАТУВЧИ

Кечга бориб шамол турди. Ям-яшил ниҳоллар силкина бошлади. Ўқариқ бошида узоқ-узоқларга нигоҳ ташлаб турган ўрта ёшлардаги киши — бригадир Турсун ака икки-уч туп ниҳолни синчиклаб кўздан кечираркан, «бу пайкалга тезда сув олиш керак», деди ўзича. Шу пайт Бозор ака келиб қолди. Бригада бошлиғи унга фикрини айтди. Мирishкор сувчи бригадирнинг сўзини бош силкиб маъқуллади.

Турсун Ҳакимов бошлиқ бригада Ғузор районидаги Карл Маркс номли колхозда пешқадам бригадалардан. 53 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 30 центнердан «оқ олтин» кўтариш бригада аъзоларининг қатъий аҳди. Улкан марраны кўзлаган шоввозлар ғўза парваришини атоқли пахтакорлар мурожаатида берилган маслаҳатлар асосида ўтказишяпти. Бу ўринда сувчилар ҳам ғайрат билан ишлашяпти. Ғўзалар қулф уриб ўсиб, бир текис шоналаяпти.

— Сув ғўзанинг қони, — дейди бригаданинг миришкор сувчиси Бозор Қиличев. — Шу сабабли сувнинг исроф бўлишига сира йўл қўймаймиз. Ҳосил тақдири шу кунларда ҳал бўлади. Ғўзани чанқатиб қўймаслик учун барча тадбирларни амалга ошиpяпмиз.

Дарҳақиқат, Бозор Қиличев, Нури Бойқолов, Тилла Йўлдошев, Мейлихол опа Худойназарова, Тоҳир Чориевлар бригаданинг азамат сувчиларидан.

Деҳқонларимиз сувчи — экинни яшатувчи дейишади. Бунда катта ҳикмат бор. Чиндан ҳам ҳар бир миришкорнинг унумли меҳнати ғўзага малҳам бўлади.

Х. АМИНОВ.

БАРЧА ХЎЖАЛИКЛАРДА МЕХАНИЗАЦИЯЛАШГАН ЗВЕНОЛАР ТАШКИЛ ЭТАЙЛИК

17 июнда Тошкентда «Механизациялашган звенолар — пахтачиликда меҳнатни ташкил этишнинг прогрессив формасидир» деган темада илмий-ишлаб чиқариш конференцияси ўтказилди.

Конференцияда Тошкент область партия комитетининг биринчи секретари М. А. Абдуразоқов доклад қилди. Ўрта Осиё қишлоқ хўжалиги экономикаси илмий тадқиқот институти директорининг ўринбосари В. М. Венгерский ва Тошкент Халқ хўжалиги институтининг ректори М. М. Қориев қўшимча доклад қилдилар.

(ЎзТАГ).

Мусобақа шартларига имзо чекишдан мақсад умум ишда ғалабага эришишдир. Мусобақада бир-биримизни қўллаб-қувватлайлик, яхши ишларимизни ҳасад қилмай, эринмай ўрганайлик, бир-биримизга, айниқса кейинда қолаётганларга кўпроқ кўмаклашайлик.

(«Бир группа илғор пахтакорлар нинг мурожаатидан»).

МАҲАЛЛИЙ СОВЕТЛАРДА

ЯХШИ ТАШАББУС

Ленин район Советининг депутатлари сайловчилар наказларини амалга ошириш юзасидан қатор ишларни амалга оширдилар. Яқинда райондаги Жарқўрғон кўчасида яшовчи меҳнаткашларнинг наказн асосида бу ерда чойхона, клуб бинолари қурилди.

Район ижрокомининг навбатдаги йиғилишида жамоатчилик асосида маданий-маиший хизмат кўрсатиш корхоналари қуриш тажрибаси маъқулланди ва уни кенг авж олдириш тадбирлари белгиланди.

ДЕПУТАТЛАР БОШ-ҚОШ

Чилонзор район ижрокоми меҳнаткашларга маданий-маиший хизмат кўрсатиш ишига катта эътибор бермоқда. Шу йилнинг ўзида Дўмбиробод кўчаси ремонт қилиниб, асфальт ётқизилди. 3 та болалар боғчаси қурилиб фойдаланишга топширилди. Қатортол маҳалласида эса жамоатчилик асосида озиқ-овқат магазини, Қувурариқ маҳалласида клуб биноси қурилди.

Бу ишларнинг амалга оширилишида депутатлар бош-қош бўлдилар. Бунда айниқса шаҳар Советининг депутатларидан Ҳ. Раҳматхўжаев, Е. И. Юдин, П. К. Айреметов район Советининг депутатларидан Никитинская, Лишенко ўртоқларнинг ҳиссаси катта.

Р. ОХУНЖОНОВА.

Янгийўл кондитер фабрикасида янги цех ишга тушди. Бу цехда шоколад учун какао—нўхат аралашмаси тайёрланади. Янги цех ишчилари топшириқларни яхши бажармоқдалар. Суратда: илғор ишчилардан Г. Майлибоева ва Е. Мелешкина ўртоқлар.

И. Глауберзон фотоси.

АХЛОҚ ТЕМАСИДА

БУ ЙЎЛДАН ҚАЙТ, ЧИРОҒИМ

Шомирзанинг уст-боши лой. Улфатчилик қилгану, ношуд жўраларидан бири билан ёқалашган. Пешанасидан қон оқяпти. Кайфи ошган. Шомирзани шу ҳолатда кўриб, жуда-жуда ачиндим. Эссиз йигит, обрўсига путур етказибди, дедим. Унинг кўзи-кўзимга тушди-ю, йиғлаб юборди. Худди ўша куни тобим қочиб турувди, оғирлашиб қолдим. Касалхонага тушдим. Шомирзанинг ярамас қилиғи хасталигимни минг чандон оширди.

Билмасангиз керак, Шомирза менинг тутинган ўғлим. У 1956 йилда Чортоқдан колхозимизга кўчиб келгандан буён мени «дада» дейди. Ота-онаси вафот этганда ҳам Чортоққа бирга борганман, оила ишларига аралашиб, қийинчиликларида кўмаклашдим. Шу сабабли, у менц ҳаддан зиёда ҳурмат қилар, айтган гапимни қайтармасди. Маслаҳатимга ҳамиша қулоқ соларди.

Шомирзанинг умр йўлдоши Қумринисони ҳам ўз қизимдек эъзозлайман. Болалари Ҳамро, Шарифжон, Малика ва Чиннихонлар бўйнимга осилгани-осилган. Уларни ўз набираларимдан аъло кўраман.

Шомирзанинг уйи билан уйимиз яқинлигидан эмас, балки дилимиз яқинлигидан борди-келди қилиб юрардик. У меҳнатсевар, ғайратли йигит бўлгани учун колхозда ҳурмат-обрў орттирди. Механик бўлиб ишларди. Меҳнати орқасида бадавлат бўлди. Колхоз унга яхши уй қуриб берди. Комсомол поселкасида биринчи бўлиб телевизор сотиб олган ҳам шу Шомирза эди. У катталардан ўрганди, кичикларга ўргатди.

Лекин нима бўлдию, Шомирза колхоздан бошқа ёққа ишлаш учун кетиб қолди. Пулга учди шекилли, ҳамқишлоқларининг «колхоздан кетма» дейишларига қулоқ солмади. Узоқ жойда ишлаётгани учун колхозимизга ҳафтада бир марта келарди. Ўша куни уни маст ҳолда учратдим. Дам олиш кунлари яқин дўстлари, жигаргўшалари билан мириқиб дам олса, оиланинг камкўстини тўғриласа олам гулистон бўларди. Йўқ, Шомирза ундай қилмади. Топганини ароққа сарфлади. Роса бир ярим йилдан буён у шу алпозда яшайди.

Шомирза ғалати одат чиқарди. Оғзига юз грамм олгунча ўзини босиб, мулойим юради. Озгина ичиб қолса борми, қўяверинг сахийлиги тутиб кетади. Чўнтагидаги пули тамом бўлгунча улфатларига ароқ қуйиб беради. Ниҳоят мадори қуриган, уйига қайтади.

Ароқнинг ўзи оқ бўлгани билан иши қора-да. Ўша куни Шомирза буфетчи билан «санман»лашиб қолибди. Буфетчи бутилка билан унинг бошига урибди. Иккаласининг оғзидан боди кириб шоди чиқиб сўкишибди. Халойиқ тўпланиб уларни ажратиб қўйибди. Шармандачилик ниҳоясига етганда Шомирза уйига келди. Афсус, минг афсуски, Шомирза ёр-дўстларининг, қўни-қўшниларининг кўзига ёмон кўриниб қолди. Ахир, ароқхўрни ким яхши кўрарди, болаларим.

Шомирзага юз бор ўгит, насиҳат қилдим. Ўғлим, ароқхўрлик, нодонлар билан улфатчилик йўли хатарли йўл, бу йўлдан юрма, дедим. Чунки бу йўлдан борувчиларнинг ҳолига вой. Уларда на обрў, на ор-номус, на диёнат, на яхшилик қолади. Ундай кишилар одамзоднинг энг яхши фазилатларидан маҳрум бўлади. Жамиятга фойда келтирмайди.

Шомирза, сен пок кўнгил, дилкаш бир кимса эдинг. Шу фазилатингни қўлдан бой берма. Бемаза улфатлардан воз кеч. Инсон учун энг зарур нарса меҳнат, ҳурматдир. Шомирза, ҳалол, серзавқ меҳнатингга қайт. Шу гўзал турмушимизга сен ҳам гўзаллик қўш! Ҳурматингдан айрилма, ўғлим!

Фозил ота ҲАКИМОВ.

кекса колхозчи. Гулистон район, Ленин номли колхоз.

ҲИММАТ

Отахон катта ҳаёт йўлини босиб ўтди. 60 йиллик табаррук умрининг салкам ярим асрини меҳнатда ўтказди, дарахт экди, боғ қилди, ариқ қазиди, сув чиқарди. Қанча-қанча одамларнинг оғирини енгил қилди. Энди пенсияга чиқади. Шу сабабли у ишлаган пионерлар уйининг ҳар бир ходими, бу ерда касб ўрганган ҳар бир бола уни иззат-икром билан узатишга ҳозирланяпти. Ҳа, киши умрида бир марта пенсияга чиқади-да, бу кун унинг хотирасида доимо сақланиб қоладиган бўлсин, суюниб эсласин. Бутун коллектив совға тайёрлади. Болалар гуллар келтиришди. Айримлари дурадгорлик, гулчилик ва бошқа тўгаракларда ўз қўллари билан ясашган ҳадяларини олиб келишди.

Отанинг пенсияга чиқиши билан табриклашди. У иззат билан ўрнидан турди-да:

— Раҳмат, болаларим! Бу яхшиликларингизни сира унутмайман, — деди. — Лекин мен пенсияга чиқмайман. Яна ишлайман...

Ҳамма ҳайрон бўлиб қолди. Нима, отахон бирор нарсадан хафами? Ким ўкситди экан уни?

Директор ўрнидан турди:

— Бутун коллектив сиздан жуда миннатдормиз. Ҳалол ишладингиз. Энди ҳузур қилиб дам олинг, кексалик фароғатини суринг. Сиздан хабар олиб турамиз. Ўзингиз ҳам келиб-кетиб...

— Йўқ, — деди Абдулла ота. Белимда қувватим, кўзимда нурим бор. Баҳоли-қудрат ишламоқчиман. Биламан, мен сизларга тоғни уриб талқон қилиб беролмайман. Лекин томчилар бирга қўшилиб, кўллар ҳосил бўлади. Менинг ҳам халқимиз ишига озми-кўпми ҳиссам қўшилса девдим.

Йиғилганлар отанинг бу ҳимматидан хурсанд бўлиб, уни яна ишга, жўшқин меҳнат қучоғига узатишди. Ҳозир Абдулла ота Шарипов Қаршидаги радио уйида қоровул бўлиб ишламоқда.

И. САРВАРОВ.

РЕСПУБЛИКА СУВ ХЎЖАЛИГИ МИНИСТРЛИГИ ДИҚҚАТИГА!

ПЛАНЛАШТИРИШДАГИ ЧАЛКАШЛИКЛАР

Катта йўлнинг икки томонида бир-бирига рўбарў икки корхона жойлашган. Иккаласи ҳам республика Сув хўжалиги министрлигига қарайди. Бирида янги ер очувчи — чўлқуварларга қурилиш материаллари ва кўчма уйлар тайёрлаб берилади. Иккинчисида қишлоқ хўжалик техникаси капитал ремонтдан чиқарилади. Қуйида ана шу қўшни корхоналар ишини планлаштиришдаги баъзи масалаларга тўхталиб ўтмоқчимиз.

ПЛАН ЮЗУ, ЮЗИМИЗ ШУВУТ

Марғилон ёғочсозлик заводида ялпи маҳсулот ишлаб чиқариш планлари кўпинча ошириб бажарилади. Бундан уч йил муқаддам корхонада ишлаб чиқарилган маҳсулотлар Фарғона ва Андижон областларига юборилган бўлса, ҳозир завод республикамиздаги кўпгина ташкилотлардан заказ оляпти.

Корхонада планлар ойма-ой, кварталма-квартал ошириб бажарилаётганига қарамай, сифат масаласи ҳамон турғун. Коллектив ҳар қанча уринмасин, маҳсулот сифатини яхшилаш соҳасида кўзга кўринарли ўзгариш сезилмаяпти. Шунинг учун ҳам ёғочсозлар планимиз юз бўлгани билан заказчилар олдида юзимиз шувут, дейишяпти.

Корхонада маҳсулот сифати нега паст? Гап шундаки, заводга келтирилаётган ёғоч-тахта давлат стандартига ва ишлаб чиқариш талабларига кўпинча жавоб бермаётир. 120 дурадгор баъзан ишни бутунлай тўхтатиб қўйиб, офтобда ёғоч-тахта қуритиш билан банд бўлмоқда. Заводда 1-1,5 минг кубометр ҳажмда ёғоч запаси бор. Лекин унинг ярмидан кўпи брак, ўтиндан бошқа нарсага ярамайди. Брак ёғочлар нега қабул қилинган? Юқоридан керак-нокерак ёғочларни ҳам оласан, деб буйруқ берилгандан кейин корхона маъмуриятининг иложи қанча.

Ҳўл материалдан тайёрланган эшик, ром қандай бўлиши ҳаммамизга аён. Завод коллективи бу ўринда ҳам нойлож. Чунки, ёғоч қуритиладиган сушилка 13 йилдан бери битказилмай ётибди. Бош пудратчи «Ферганаводстрой» тресги раҳбарларининг баҳонаси сира тугамаяпти.

ИЛЛАТ НИМАДА?

Марғилон станциясидаги трактор ремонт заводида ҳам ялпи маҳсулот ишлаб чиқариш планлари ойма-ой бажарилиб туради. Бироқ, ўтган ойларда товар маҳсулоти ишлаб чиқариш плани адо этилмади. Умуман заводда тўрт ойда пландаги 178 ўрнига 131 та трактор, бульдозер ва дизель капитал ремонтдан чиқарилди. Қўшимча ишчи кучидан фойдаланилганлиги учун корхона 3 минг сўм зарар кўрди.

Товар маҳсулоти ишлаб чиқариш планининг бажарилмай қолишига планлаштиришдаги чалкашликлар ҳам сабаб бўлаётир. Биринчи кварталда завод учун ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан 13 та бульдозер, 23 та «С-80» маркали трактор, «КДМ-47» маркали 31 дизелни кўп ремонт қилиш планлаштирилди. План бажарилмай қолди. Бизнингча, Сув хўжалиги министрлигида заводнинг ремонт планини оширишдан олдин корхонанинг ишлаб чиқариш-техника базаси, жиҳозлари, эҳтиёт қисмлар ва бошқа нарсалар билан таъминланиши, хуллас бутун имкониятлари пухта ҳисоб-китоб қилиниши лозим эди.

Корхонага эҳтиёт қисмлар ўз вақтида етказиб берилмаётгани учун ремонт ишларини бир меъёрда олиб бориш имкони бўлмаяпти. «С-80» тракторининг копотлари, кабиналари ва пардозлашга доир материаллар етишмаяпти.

Бу йил «6-КДМ-50» дизелларини биринчи марта ремонт қилишга киришилди. Бунинг учун металл конструкциялар, бронза ва чўяндан ясалган эҳтиёт қисмларга талаб катта. Шунингдек, бу йил ўтган йилдагидан 140 минг сўмлик кўп ремонт ишлари бажарилиши керак. Демак, эҳтиёт қисмлар икки ярим баравар кўпайтирилиши лозим. Афсуски, заводнинг бу соҳадаги эҳтиёжлари ҳам қондирилмаяпти. Ишлаб чиқариш-техника бўлимининг бошлиғи инженер Г. Котоврасов айтганидек, заводда янги агрегат ва ускуналар билан жиҳозланган эҳтиёт қисмлар тайёрловчи цех қуриш вақти келди. Бу янги цех қанча тез қурилса, иш шунчалик жадал юришиб кетади.

ҚУНИМСИЗЛИК САБАБИ

Ҳар икки заводда ҳам кадрлар қунимсизлиги давом этяпти. Трактор ремонт заводида шу йил биринчи квартали мобайнидаёқ 39 киши ишдан бўшатилиб, 41 киши қабул қилинган. Қўшни заводда ҳам аҳвол худди шундай. Бунинг асосий сабабларидан бири ишга қабул қилинганларга қулай шароит яратиш, уларни вақтида уй-жой билан таъминлаш масаласига эътиборсиз қаралаётганлигидир.

Ёғочсозлик заводида ишчининг смена нормаси, пландан ташқари бажарган юмуши учун тўланадиган қўшимча ҳақ аниқ белгилаб қўйилмаган. Бунинг устига Сув хўжалиги министрлигидан ой бошида юборилган план 15 кун ўтмасданоқ ўзгартирилаверади. Масалан, 100 та кўчма уй тайёрлаш ҳақида план берилса, ойнинг ярмига бориб «бу заказ тўхтатиб турилсин, эшик, ром, стандарт тахталар тайёрлашга ўтилсин» деган мазмунда хат юборилади. Ой охирида заказчи буюртмаларни олади-ю, пул ўтказишга келганда «унутиб» қўяди. Оқибатда корхона ишчилари ва инженер-техник ходимларининг маошини ўз вақтида бериб бориш, уларга қўшимча ҳақ тўлаш имкони бўлмаяпти.

12 ЙИЛДАН БУЁН БИТМАГАН ҚОЗОН

Иккала корхонани буғ ва иссиқ сув билан таъминлайдиган, ёғоч қуритишда муҳим роль ўйнайдиган қозон установкасини ўрнатиш ўн икки йилдан бери судралиб келяпти. Лойиҳа-смета бўйича бу ишга 41 минг сўм ажратилган. Ҳозиргача «Ферганаводстрой»нинг 4-қурилиш-монтаж бошқармаси қозон қурилиши учун 52 минг сўм сарфлаган бўлса ҳам объектнинг энди девори битди. Асосий механизмларни ўрнатиш, монтаж қилиш ва созлаш ишлари аро йўлда қолган.

Аҳвол нақадар оғирлигини шундан ҳам билиш мумкинки, иккала корхона ишга туширилганига 10 йилдан ортиқ вақт ўтаётганига қарамай ҳамон биринчи навбат қурилиши охирига етказилмаётир. Бу эса заводларнинг ишлаб чиқариш қувватини оширишга салбий таъсир кўрсатяпти.

Бу нуқсонларнинг ҳаммаси планлаштиришдаги чалкашликнинг оқибатидир. Юқоридан аниқ ва қатъий план берилмаётгани, корхонанинг имкониятлари, таъминоти ва моддий-техника базаси етарли ҳисобга олинмаётгани, ортиқча буйруқбозлик ва ёзишмалар билан банд бўлиб пала-партиш иш кўрилаётганлигининг натижасидир.

КПСС Марказий Комитетининг март Пленуми қарорида қишлоқ хўжалигини жадал ривожлантириш учун планлаштиришдаги ноаниқлик ва чалкашликларга тезда хотима бериш лозимлиги алоҳида қайд қилиб ўтилди. Ўзбекистон ССР Сув хўжалиги министрлиги ҳам ўзига қарашли ана шу икки корхонада ишни қайта ташкил этиши, коллективга конкрет амалий ёрдам кўрсатиши лозим.

Д. ЭРГАШЕВ,
Б. МАҲМУДОВ,
Фарғона области.

КОНВЕРТЛАРНИ ОЧГАНДА

ХАЛҚҚА ХИЗМАТ — ОЛИҲИММАТ

Республикамиз меҳнаткашлари етти йилликнинг охирги йилини ажойиб меҳнат зафарлари билан якунлаш мақсадида зўр ғайрат-шижоат билан фидокорона меҳнат қилмоқдалар.

Айниқса, ғўза парваришининг шу долзарб кунларида қишлоқ меҳнаткашларига намунали савдо хизмати кўрсатиш ҳар бир савдо ходимининг шарафли бурчидир. Газетхонлардан редакцияга келаётган кўпгина хатларда кўплаб савдо ходимларининг бу вазифани яхши адо этаётганликлари айтилади.

«Комсомол аъзоси Авазхон Икромов,— деб ёзади андижонлик Т. Мараҳимов.— сотувчилик ва шоферлик касбини пухта эгаллаган. У ғўза парвариши қизғин кетаётган шу долзарб кунларда дала меҳнаткашларининг узоқ йўлини яқин қилиб уларнинг дидига мос келадиган саноат моллари ва озиқ-овқат маҳсулотларини дала шийпонларига келтириб сотмоқда. Шунинг учун ҳам Москва районидаги «Победа», Киров номли, «Қизил юлдуз», «Партия XXI съезди», Свердлов номли колхозларнинг аъзолари уни ҳурмат билан «автолавкачи йигит» деб аташади. Хизмати элга манзур бўлаётган бу йигит ойлик ва квартал товар обороти планларини ортиги билан бажармоқда.

ХАТЛАРГА ОБЗОР

Газетхонлардан Х. Муҳаммадиев (Сирдарё), К. Қистовбоев (Фориш), А. Умиров (Оққўрғон), М. Жалилов (Бағдод), О. Шодмонов ва М. Йўлдошева (Избоскан), И. Иброҳимов, Ш. Ёқубов (Наманган) ва бошқа ўртоқларнинг хатларида меҳнаткашларга намунали савдо хизмати кўрсатаётган савдо ходимлари мадҳ этилади.

Бизда ҳар бир касб эгаси иззат-икромда. Газетхонлардан келган қатор хатларда қишлоқ алоқа бўлимлари ходимларининг номи ҳам ҳурмат билан тилга олинади.

— Ғишти — Ғиждувон районидаги намунали алоқа бўлимларидан. Алоқа бўлими ходимлари Улфатбиби қишлоқ Советида яшовчи меҳнаткашларга чинакам маданий хизмат кўрсатмоқда. Улар газета, журнал, хат-хабар, пенсия нафақаларини ва бошқа турли жўнатмаларни ўз вақтида эгаларига элтиб бермоқдалар. Айниқса Ғаффор Жабборов, Янгибой Қурбонов, Худойберди Ҳамроев ва Ёзил Бўронов сингари ишчан почтальонлар ўз хизматлари билан қишлоқ меҳнаткашларининг ҳурматига сазовор бўлмоқдалар,— деб ҳикоя қилади газетхон Т. Қурбонов. О. Эргашев Коғон районидан, М. Алимов, К. Қобилов Андижон областидан, А. Абдураимов Бағдод районидан, А. Тошматов Ленинград районидан, А. Қўлдошев Оққўрғондан ёзиб юборган хабарларда ҳам алоқа ходимларининг ишлари ҳикоя қилинади.

ОБОД ҚИШЛОҚЛАР

Кейинги йилларда шаҳар ва қишлоқларимизни ободонлаштириш ишларига алоҳида эътибор берилмоқда. Республикамиздаги район марказлари, колхоз қишлоқлари, совхоз территориялари кўркам шаҳарча тусини олмоқда.

«Сўнгги икки йил ичида,— деб ёзади О. Ҳамидов,— Фарғона область, Поп район марказида кўплаб жамоат ва уй-жой бинолари қад кўтарди. Шу йил қуриб фойдаланишга топширилган 84 квартиралик 7 та икки қаватли уй-жой, меҳмонхона, ҳаммом, кутубхона бинолари район марказининг жамолини янада очиб юборди. Шу кунларда бу ерда қурилиш ишлари янада жадаллаштирилмоқда. Кенг экранли кинотеатр, мактаб-интернат бинолари қуриш мўлжалланяпти».

Тошкент область Янгийўл районидаги Жамбул номли чорвачилик совхози, Бекобод районидаги 8-«Далварзин» совхози, Фарғона область Ўзбекистон районидаги Ёзёвон қишлоғи, Самарқанд область Нурота районидаги «Қизилча» совхози, Ургут районидаги А. Навоий номли колхоз, Хатирчи районидаги «Москва», Ғиждувон районидаги «Зарафшон» колхозлари территорияси кун сайин гўзаллашиб бораётгани ҳақида А. Паттоев, О. Қосимов, И. Қаландаров, Р. Шакаров., Ҳ. Маллаев, Ф. Мавлонов, А. Нуралиев, М. Кўлдошев ва бошқа ўртоқлар қувонч билан хабар қиладилар. Газетхонлардан М. Ҳамроев ва Ф. Ғозиев Андижон районидаги Кунчи, Найман қишлоқ Советлари, Ҳ. Қурбонбоев Тўрткўл шаҳар Совети, Ш. Раззоқов Хоразм область Ҳазорасп районидаги «Тошкент» колхози правлениеси ободонлаштириш ишларига алоҳида аҳамият бераётганликлари ҳақида ёзиб юборганлар.

ОСИЁ ВА АФРИКА МАМЛАКАТЛАРИГА

МУДДАТИДАН ОЛДИН

ЧИРЧИҚ, 16 июнь. (ЎзТАГ). 16 июнга ўтар кечаси «Чирчиксельмаш» заводининг шох йўлларидан «Яман. Ҳодайда порти. Жамоат ишлари министрлигига» деган адресга юк жўнатилди. Платформаларга «КРХ-4» ғўза ўғитлагич культиваторлар ортилган эди.

Осиё ва Африка пахтазорларида ҳаммага манзур бўлиб қолган ана шу машиналарнинг катта бир туркуми, шунингдек қишлоқ хўжалик қуролларининг запас қисмларини завод июнь ойида Жазоир, Хитой Халқ Республикаси ва икки қитъадаги бошқа мамлакатларга жўнатди. Буюртмаларнинг ҳаммаси муддатидан олдин тахт қилиб юборилди.

ТРАКТОР ЙЎЛГА ЧИҚДИ

Пахтачиликка мослаштирилган ва Тошкент тракторсозлик заводида тайёрланган саксонта трактор шу кунларда Бирлашган Араб Республикаси, Хитой Халқ Республикаси ва Цейлонга йўл олди.

Ғўзани парвариш қиладиган техника комплексидаги ҳар қандай машинани торта оладиган «Т-28Х-3» тракторлари бу йил Осиё ва Африкадаги ўн бир мамлакат далаларига чиқарилади.

Чет эллик харидорларнинг илтимоси билан завод машиналарни улар қандай шароитда ишлатилишига қараб ишлаб чиқармоқда. Чунончи, тропик иқлимдаги мамлакатлар учун машиналар махсус суратда тайёрланиб, деталлари нам иқлимда ҳам узоқ хизмат қиладиган бўёқлар билан бўяб юборилмоқда. (ЎзТАГ).

ЗАВОДНИНГ ЭКСПОРТ КАРТАСИ

АНДИЖОН, 16 июнь. (ЎзТАГ). Марокашга юз дизель, Эронга 15 та, Монголияга 7 та дизель юборилди... Андижон машинасозлик заводининг чет мамлакатларга юборилаётган маҳсулотларни қайд қилиш дафтарида ана шу ёзувлар пайдо бўлди.

Ҳозир заводнинг экспорт картасидаги мамлакатлар ўттиз учтага етди ва улар завод ишлаб чиқараётган ҳамда дунёдаги энг пухта ва тежамли машиналардан бири— «Т-62» дизелини олмоқдалар.

ИККИ БАРАВАР КЎП

«Ташкенткабель» заводи чет мамлакатларга юбориладиган маҳсулотни йил бошидан бери икки баравар кўпайтирди. Осиё ва Африка мамлакатларига айниқса кўп буюм юборилмоқда.

Июнь ойида Бирлашган Араб Республикасига нефть конларини қидирувчилар учун керакли каротаж кабели юборилди. Монголия, Ҳиндистон, Гана, Индонезияга электростанциялар, металлургия, машинасозлик ва саноатнинг бошқа тармоқларидаги ишларни автоматлаштириш учун, бошқарув пультлари, тақсимлагич аппаратлар учун керакли тенги йўқ материал — контроль кабеллар юборилди. Заводда тайёрланган симлар Вьетнам Демократик Республикаси ва Эфиопиянинг шаҳар ва қишлоқларига нур келтиради.

(ЎзТАГ).

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ»ДА БОСИЛГАНДАН КЕЙИН

«ОЧИЛХЎЖА БЕЗОВТА...»

«Совет Ўзбекистони» газетасининг шу йил 5 февраль сонида босилган юқоридаги сарлавҳали танқидий мақолага жавоб олинди.

Калинин районидаги «Москва» колхозининг аъзоси Очилхўжа Тиллахўжаев кейинги вақтларда совет кишиси қиёфасига тўғри келмайдиган хатти-ҳаракатлар қила бошлади. Жамоатчиликнинг танбеҳидан ўзига тегишли хулоса чиқариб олмади. Кунларнинг бирида қилдан қийиқ қидириб қўшниси З. Назаровни қаттиқ калтаклади ва унга оғир шикаст етказди. О. Тиллахўжаев жиноят содир бўлган кезлардаёқ жавобгарликка тортилиши керак эди. Афсуски, жамоат тартибини сақлаш район бўлимининг оператив ходими Ж. Юнусов, колхоз бригадири М. Рихсиев унинг қилмишларини хас-пўшлашда кўмаклашдилар.

Редакциянинг аралашуви билан яқинда халқ суди жиноий ишни кўриб, зўравон Очилхўжа Тиллахўжаевни 3 йил озодликдан маҳрум этиш ҳақида ҳукм чиқарди. Жамоатчилик Ж. Юнусов ва М. Рихсиевларнинг қилмишини қаттиқ қоралади.

ТАКЛИФ ВА МУЛОҲАЗАЛАР

НИҲОЛЛАР ЯШНАСИН

Тошкентни боғ шаҳри, гуллар диёри дейишади. Шаҳарда ободончилик, қурилиш ишлари кенг миқёсда олиб борилмоқда. Шу билан бирга бу соҳада қилиниши зарур бўлган ишлар ҳам кўп. Улардан бири ирригация тармоқлари масаласидир.

Тошкент ирригация тармоғи 1 миллион 395 минг метр узунликдаги магистрал ариқлар, қирқ минг метр узунликдаги майда ариқ шохобчаларини ўз ичига олади. Биргина Ленин районида 32 минг 600 метр узунликда магистрал ариқ ҳамда 115 минг метр узунликда майда ариқ тармоқлари бор. Лекин афсуски, қатор ариқларнинг кўмиб юборилганлиги кишиларни ранжитмоқда. Чунончи, «Таштрансспецстрой»нинг 2-қурилиш бошқармаси (бошлиғи ўртоқ Я. Н. Каминер) Локомотивная, Сапёрная кўчаларида қурилиш олиб борганда ушбу кўчалардаги ариқларни бузиб юборган. 4-қурилиш трестининг 4-қурилиш бошқармаси шаҳарнинг Конвойная кўчасида катта корхона биносини тикламоқда. Бу ерда 120 метрли ариқ тупроқ билан тўлдириб юборилган. Ахир бу ариқдан «Тошкент» меҳмонхонаси атрофидаги дарахт ва ниҳоллар суғориладн-ку! Ҳозир гул ва ниҳоллар сувсизликдан қуриб боряпти. 4-қурилиш бошқармаси бошлиғи ўртоқ З. Н. Мурсалимов Ленин район ижроия комитетининг кўмиб юборилган ариқни қайта тиклаш ҳақидаги ҳақли талабига қулоқ солмаётир.

Чилонзор районида шу йилнинг баҳорида 36 минг 586 туп мевали ва манзарали дарахт кўчатлари ўтқазилди. Янги гулзорлар, сквер ва хиёбонлар барпо қилинди. Лекин ҳозир уларга ариқ суви етишмаётир, Ниҳоллар нобуд бўлмоқда. Қатортол, Байналминал, Чилонзор, Қурилиш, Волгоградская, Проспект Дружба. Муқимий номли кўчалардаги дарахтлар чанқаб ётибди. Ваҳолонки, районда 24 минг метр магистрал, 216 минг метр ирригация тармоғи ҳамда 20 та қайнама, 9 та насос станцияси бор!

— Нима учун Чилонзорда суғориш учун сув етишмайди, — сўрадик район коммунал хўжалик бўлимининг бошлиғи ўртоқ А. Содиқовдан.

— Районимизда 153-қурилиш тресги катта қурилиш ишлари олиб бормоқда. Ирригация тармоқларини ҳам улар қурмоқда. Ирригация тармоқлари қуриб бўлингач, бевосита шу иш билан шуғулланувчи район коммунал хўжалик бўлимига эмас, Тошкент шаҳар ижроия комитети ҳузуридаги капитал қурилиш бошқармасига топширадилар. Улар магистрал тармоққа уланмаган ариқларни қабул қилаверадилар. Шунингдек, трест қурувчилари қурилиш майдонидаги ариқларни қурилиш давомида тупроқ билан тўлдириб юборадилар. Бу, ариқларга сув қўйишни қийинлаштирмоқда.

Бузилган ариқларни тиклаш, уларни тартибга солиш масаласи район ижроия комитетининг йиғилишида ҳам кўрилди. Унда шаҳар ижроия комитетининг ҳамда қурилиш ташкилотларининг раҳбарлари ҳам қатнашди. 1 майгача район территориясидаги ирригация шохобчаларини тартибга келтириш тадбирлари белгиланди. Бу ҳақда алоҳида бир неча қисмдан иборат қарор ҳам қабул қилинди. Лекин бу тадбирни амалга оширищ пайсалга солиняпти.

Киров районида 10 та насос станцияси бор. Мотористлар етишмаётганлиги учун улардан 5 таси ишлаяпти, холос. Райондаги сув иншоотлари қаровсиз ҳолда. Каналлар вақтида тозаланмайди. Дархон Қирғизкулок, Чайковская, Первомайская кўчаларида ҳамда Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Ботаника боғи территориясидаги сув тақсимловчи тўғонлар ишдан чиққан. Шивли канали ремонт қилинмаганлиги туфайли канал суви кўчаларга тошиб ётибди. Шаҳарни ариқ сувлари билан таъминлаш ишидаги бундай тартибсизлик, сансалорлик водопровод сувини экин ва дарахт суғоришга кўплаб сарфлашга олиб келаётир. Ҳозир ўрта ҳисобда бир суткада 80 минг кубометр водопровод суви суғориш ишларига кетяпти дейиш мумкин. Бу давлатнинг бир неча минг сўм маблағи бекорга сарф бўляпти деган сўз.

Умуман шаҳарни оқар сув билан таъминлаш қийинчилик туғдирмоқда. Салор, Анҳор сувидан фойдаланиш учун бир неча насос станциялари қуриш зарур.

Республикамиз шароитида кўкаламзорлаш микроиқлимни яратиш имконини беради. Тошкентда аҳоли жон бошига атиги 6,5 квадрат метр дарахтзор тўғри келади. Бу оз, албатта.

Шаҳарни кўкаламзорлаштиришда, ободонлаштиришда ирригация тармоқлари жуда катта роль ўйнайди. Барча ирригация шохобчаларини тартибга келтирмай туриб, кўкаламзорларни сақлаш ва уларни кўпайтириш мумкин эмас. Тошкент шаҳар ижроия комитети бу масалага жиддий эътибор бериши зарур.

«Ташгипрогор» институти эса қурилишларни планлаштираётганда мавжуд ирригация тармоқларини сақлаб қолишни унутмаслиги лозим. Яна шуни айтиш керакки, қурилиш ташкилотлари қурилиш тугагач, бузилган ирригация тармоқларини тиклаб беришлари шарт.

М. МИРЗАМУҲАМЕДОВА.

АЖОЙИБОТЛАР ОЛАМИДА

ЎН ТИЙИНЛИК ТАНГАГА ЁЗИЛГАН ХАТ

Олтмиш сўздан иборат бўлган бу хат ўн тийинлик тангага ёзилган. Уралнинг машҳур ўймакор устаси А. М. Сисолятин Кисловодскдаги ўлкашунослик музейига ана шундай ўзига хос табрикнома йўллади. Тангага ёзилган хатда ўймакор Кисловодск аҳолисини шаҳарнинг маданий ҳаётидаги катта воқеа — ўлкашунослик музейи очилиши билан табриклайди.

ИНЖЕНЕР ДУНЁДАГИ КЎПРИКЛАР СУРАТИНИ ТЎПЛАМОҚДА

Ленинграддаги Темир йўл транспорти инженерлари институтининг олимлари инженер Владимир Чеменанинг дунёдаги кўприклар билан қизиқиши фанга жуда катта фойда келтирди, деб ҳисобламоқдалар. Инженер В. Чеменанинг «Бутун дунёдаги кўприклар» фотосуратлари ва расмларини тўплаганлиги мисли кўрилмаган аҳамиятга эгадир.

Чемена ўз коллекциясини бундан 57 йил илгари тўплай бошлаган эди. Унинг альбомларида уч минг кўприкнинг сурати бор. Коллекцияда Нью-Йорк, Ленинград, Лондон, Скандинавия шаҳарларидаги кўприклар, жаҳондаги энг йирик дарёлар устига қурилган транспорт магистраллари суратлари билан бир қаторда ер устидан ўтган водопроводлар учун мўлжалланган нодир антиқа иншоотлар бор.

Владимир Чемена жаҳон кўприксозлигининг тасвирий тарихини темир йўл инженерлари институтига совға қилди.

ҚИЗИЛЎНГАЧДАН ТОПИЛГАН СОАТ

Брянск область касалхонасининг хирурги Г. Петухов касбининг хирурги Г. Петухов кабинетида одамнинг қизилўнгачидан чиқариб олинган бегона жисмлар ажойиб «музейи»ни кўрасиз. Бу ерда нималар йўқ дейсиз. Турли-туман тангалар, тугмалар, металл шарчалар, тўғноғичлар, игналар бор. Бир паришонхотир шахматчи ўйин вақтида фарзинни ютиб юборган экан.

Яқинда «музей» янги «экспонат» билан бойиди: бир кишининг қизилўнгачидан «Победа» қўл соати олинди. (ТАСС).

Партия турмуши

ИЛҲОМБАХШ СЎЗ

Колхоз далаларининг жамоли кундан-кунга очилмоқда. Ғўза шоналаб, олди гул кўрсатди. Боғлардаги мевали дарахтларнинг ҳосил чўғи яхши. Март Пленуми қарорларидан руҳланган деҳқоннинг кайфи чоғ.

Ғиждувон районидаги «Гулистон» колхози кўп тармоқли хўжалик. Бу ерда КПСС Марказий Комитети март Пленуми қарорлари кенг муҳокама қилиниб, колхозчилар етти йилликнинг якунловчи йилида мамлакатга 2800 тонна пахта, 100 тонна гўшт, 500 тонна сут, 33 тонна пилла ва 100 тоннадан кўпроқ сабзавот ва полиз маҳсулотлари етиштириб беришга аҳд қилишган. Меҳнатсевар колхозчилар эл олдида берган ваъдаларини шараф билан бажариш учун ҳамма соҳада курашни кучайтириб юбордилар. Ҳозир далаларда ғўза парвариши қизғин. Бир агротехника тадбири кетидан иккинчиси бажарилмоқда.

Шундай ҳаяжонли кунларда партия ташкилоти (секретари Насриддин Бобомуродов) фидокорона меҳнат жўш ураётган жойларда — далалар ва фермаларда меҳнат қилаётган кишилар ўртасида агитация-пропагандани кучайтиришга алоҳида эътибор бераётир. Меҳнаткашлар учун мазмунли, таъсирчан агитация-пропаганда ишлари тағин ҳам жонлантириб юборилди. Ҳамманинг ягона мақсади олинган мажбуриятларни шараф билан бажаришдир.

Партия ташкилоти ҳузурида жанговар агитколлектив ишлаб турибди. Унинг составида ҳалол меҳнати, илҳомбахш сўзи билан танилган 95 агитатор бор. Кейинги кунларда агитколлектив состави ишлаб чиқариш илғорлари ва мутахассислар билан тўлдирилди. Агитколлектив партия ташкилоти тасдиқлаган план асосида ишлаяпти. Улар колхозчилар ўртасида КПСС Марказий Комитети март Пленуми қарорларини конкрет мисоллар билан тушунтиришга катта эътибор бермоқдалар. Бунинг учун коллектив бўлиб газета ўқиш, қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришининг муҳим масалалари ҳақида суҳбат ўтказиш, лекциялар ўқиш каби формалардан фойдаланмоқдалар.

Коммунист-агроном Шокир Абубакировнинг колхозчилар ўртасида ўтказаётган суҳбатлари ибратлидир. Бу жонкуяр шу колхозда ўн йилдан буён ишлайди. У, агротехника қоидаларини, илғорлар тажрибасини ҳамиша пропаганда қилади. Мўл, арзон пахта етиштириш учун қайғуради. Партия ташкилоти ишчан агрономга ўртоқ Ёдгор Бозоров бошлиқ бригадада агитаторлик қилишни топширган. Шокир ака партиявий топшириқни жон-дили билан бажаряпти. У, газета ўқиб берганида ҳам, суҳбат ўтказганида ҳам ҳар бир пахтакор олдида турган муҳим вазифаларни конкрет айтади, ҳаммани бир ёқадан бош чиқариб меҳнат қилишга, мўл ҳосил етиштиришга чақиради. Агрономнинг мазмунли сўзлари пахтакорлар қалбига етиб боради. Шокир аканинг бултур ҳам жон куйдириб қилган меҳнати, таъсирли суҳбатларининг самараси қувончли бўлди. Бригадада 90 гектар ернинг ҳар гектаридан 35 центнердан «оқ олтин» етиштирилди.

Агитатор одатдагича бугун ҳам тушга яқин бригада даласини айланиб чиқди. Кимнинг нима иш билан машғул эканлигини синчиклаб текширди. Ягана, чопиқ ва культивациянинг сифати билан астойдил танишиб чиқди. Кейин у дала шийпонига келди. Колхозчилар моҳир агитаторни хурсандчилик билан кутиб олдилар.

Агитатор пахтакорларга колхоз бригадалари ўртасида қизғин давом этаётган мусобақа якуни тўғрисида сўзлаб берди. Сўнгра гапни шу бригадага боғлади. У, механизатор Сувон Муқимов, Сидиқ Тўраев ўртоқларнинг бугунги ишидан ниҳоят хурсанд эканлигини айтди.

— Лекин, — деб эътироз билдирди агитатор, — бригадамизнинг айрим аъзолари бажараётган иш талабга жавоб бермайди. Салим Иноятов, Ҳожиқурбон Раупов ўртоқлар ғўза ниҳоллари атрофидаги бегона ўтларни юлиб ташлашга яхши эътибор бермаганлар, улар ишни сифатсиз қиляптилар.

Агитаторнинг ҳаққоний танқидини ёқлаб бригадир Ёдгор Бозоров, кекса колхозчи Тўқсонбобо Хўжаев ҳам гапирди. Ишни сифатсиз бажарганлар коллектив ўртасида уялтирилди. Яхши ишламаган ҳалиги кишилар иккинчи бундай бўлмайди, деб сўз беришди.

Бундай тадбиркор, эртанги кунни аниқ кўроладиган агитаторлар кўп. Дамир Ширинов, Ражаб Шарипов, Эгамберди Худойбердиев, Насриддин Ёдгоров каби агитаторлар ҳам ўзларининг таъсирчан сўзлари билан коллективнинг ижодий меҳнат соҳасидаги ғайрат-ташаббусларини оширмоқдалар.

Сут-товар фермаси коллективи Розия Низомованинг номини ҳурмат билан тилга олади. Бу меҳнатсевар қиз ўрта мактабни битиргач, сут соғувчи бўлиш хоҳишини билдирди. Колхоз раҳбарлари унинг талабини қондирдилар. Розия ишончни оқлади. Ўтган йили боқимидаги 25 сигирнинг ҳар биридан 2900 литрдан сут соғиб олди. Колхоз правлениеси моҳир соғувчини яхши меҳнат қилгани учун телевизор билан мукофотлади. Комсомол аъзоси Розия Низомова меҳнатда, жамоат ишларида ҳаммага ибрат бўляпти. Яқинда колхоз коммунистлари бу ишчан, ташкилотчи қизни партия аъзолиги кандидатлигига қабул қилдилар.

— Раҳмат. Мен жуда миннатдорман. Партия ташкилотининг топшириғини вақтида бажаришни муқаддас бурчим деб биламан. Коммунист деган муборак номни пок сақлайман, — деди Розия йиғилиш қатнашчиларини ишонтириб.

Ҳа, Розия шундай қилди. Унинг сўзи билан иши, тили билан дили бир. Партия ташкилоти бу серғайрат қизга сут-товар фермасида оммавий-сиёсий ишларни кучайтиришни топширди. Ёш коммунист фермада «қизил бурчак», кутубхона ташкил этди. Буларни газета-журналлар ва ҳар хил адабиётлар билан бойитди.

Фермада ишловчиларнинг аксарияти ёш, уларга ҳамиша бадиий асарлар йўлдош. Розия ёшларнинг адабиётга меҳр-муҳаббатини тағин ҳам ошириш учун яқинда Николай Островскийнинг ҳаёти ва ижодий фаолиятига бағишлаб кеча ўтказди. Бунда унинг ўзи ёзувчининг «Пўлат қандай тобланди» романи тўғрисида гапириб берди. Соғувчилардан Малика Неъматова, Орзихон Акрамова ўртоқлар ҳам сўзга чиқиб Павел Корчагин образи тўғрисида тўлқинланиб гапирдилар.

Республикамизда механизатор Обида Ҳамроевани кўпчилик танийди. У бу шарафга фидокорона меҳнати туфайли эришди. Обида биринчи бўлиб кетмонни улоқтирган, «пўлат от» минган Бухоро турсунойчиларининг қалдирғочи. Механизацияга меҳр қўйган Обида механик-ҳайдовчилар курсини битирди. Машина бункеридан тонна-тонналаб пахта тўкди. У комплекс механизациялашган бригадага бошчилик қилиб, ҳосилдорликни 40 центнерга етказди. Бир центнер пахта таннархини 35 сўмдан 15 сўмга туширди. Колхозчилар бу меҳнатсевар механизаторга зўр ишонч билдириб, бу йил уни раис муовинлигига сайладилар. У коллектив хўжаликнинг ҳар бир аъзоси билан иноқ, уларнинг талабини қондириш учун астойдил интилади. Хотин-қизларни жамоат ишларида актив қатнаштириш учун жон куйдириб ишлайди.

Партия ташкилотининг олиб бораётган оммавий-сиёсий ва партиявий-ташкилий ишлари қувончли натижа беряпти. Хўжаликда экиш ўтган йилдагидан 15 кун олдин тугалланди. Механизаторлар ғўза қатор ораларини учинчи марта культивация қиляптилар. Чорвадорларнинг меҳнат зафаридан ҳамма хурсанд бўляпти. Гўшт-сут тайёрлаш ярим йиллик планлари ошириб бажарилди. Буларнинг барида ҳаққоний, илҳомбахш сўзнинг таъсир кучи бор.

Р. АВЕЗОВ.

ЗАМОНАМИЗ ҚАҲРАМОНЛАРИ

ҲАЁТ БЕЗАГИ

Правление йиғилиши жуда жиддий ўтди. Ғўза парваришининг аҳволи билан синчиклаб танишган кекса пахтакорлар, назоратчилар куйиб-пишиб гапиришди.

— Ахир, бу нима деган гап, Риза хўжа ака,—деди Қодирбек Валиев.— Асилхўжанинг звеносида ғўзани ўт босгани устига, суғоришнинг ҳам мазаси йўқ. Ўсимлик нимжон бўлиб қолган. Башарти, қоқ туш пайтларида звено даласида бўлиб, сўлиган, ерга бош эгган ғўзаларни кўрсангиз, юрак-бағрингиз қон бўлиб кетади. Очиқ гап шуки, уч-тўрт кундан бери звено ҳолидан хабар олинмаганга ўхшайди. Сиздай тажрибакор бундай аҳволни кўрганингизда фиғонингиз фалакка чиқарди, ҳа.

Хона ўртасида турган Ризахўжа аканинг устидан ҳозир биров қайноқ сув қуяётгандай эди. Пешанасида пайдо бўлган тер томчилари электр чироғи шуъласида милт-милт кўзга ташланиб турарди. Унинг боши қуйи эгилган, ранги анча синиқ, юрак-бағрини қандайдир бир нарса эзарди. Йўқ, йўқ! Қодирбекнинг «узиб олганидан» эмас, унинг ғўзаларнинг аянчли аҳволини тасвирлаганидан кўнгли бузилиб кетди.

У оғиз очиб, бирор нима демади. Зотан айтишнинг ўзи ўринсиз, тили ҳам келмайди бунга. Нима, «сув кам, сувчиларимиз етишмайди», деб нолисинми, ёрдам сўрасинми?! Бундай йўл тутиш уятлигини, ҳақиқатан ҳам йиғилишдагилар уни ҳаққоний танқид остига олишаётганини, бундай ҳол унинг учун кечириб бўлмайдиган ишлигини шу тобда Ризахўжа ака чуқур англаб, ҳис қилиб турибди. На чора, айб ўзида. Дарҳақиқат ўз укасига, механизатор инисига ишониб, бошқа звеноларда кўпроқ ўралашиб қолувди, уларга кўмаклашиб юрувди. Бўлмапти. У, қаттиқ янглишибди. Шу сабабли қаттиқ уялиб турибди. Буни ўз-ўзини оқлаш билан, «майли, хато биздан ўтибди. тўғрилаймиз тузатамиз», деган билан ювиб бўлмайди. Мана шу гапларнинг ўзи уни нари олиб бориб-бери олиб келди. Ғиқ этмади.

Йиғилишда бошқа участкалардаги ўринсиз ишлар, парваришда йўл қўйилаётган камчиликлар ҳам очиб ташланди, айбдорларга жазо берилди. Лекин Ризахўжа ака уларни эслай олмайди, ҳатто раис Умар Ҳасановнинг:

— Ўтиринг, Ризахўжа ака, — деганини ҳам эшитмай, ўрнига чўнқайди. Ташқарига чиққач, ҳамкасблари билан наридан-бери хайрлашиб, йўлга тушди. Одимлаб боряпти-ю, қулоқлари остида болги аччиқ гаплар жаранглмоқда...

«Сиздай тажрибакор...» Ҳа, айниқса мана шу сўзлар Ризахўжа акага ҳаддан ташқари таъсир этди. Ростда, ақлини танибдики пахтанинг ичида. 1932 йили трактор ўриндиғига биринчи бор ўтирган ҳам, коллективлаштиришда бошқаларни колхозга жалб этган ҳам ўзи. Мана шу колхоз далаларида пахта етиштираётганига чорак асрдан ошди. Ҳар бир даланинг феъл-атворини, қайси қулоқдан сув ичишини, эгатни қайси йўналишда очиш зарурлигини беш қўлидай билади десак, янглишмаймиз. Ҳамма далани юзлаб марта қадамлаб чиққан. Ерни экишга ҳозирлашдан топтиб далаларни ғўзапоядан тозалагунгача ўтган давр ичида пахтазорда тонг оттириб, шу ерда қош қорайтиради.

Кейинги тўрт йилдан буён бригадага бошчилик қиляпти. Аввалига кўпам кўникавермади. «Тракторчилигим тузук», — деди. Лекин, колхоз раҳбарлари унинг омилкорлигига, пахтачиликда бой тажриба орттирганига, ишни эплай олишига ишонишарди. Шу важдан Ризахўжа акани қолоқ, кам ҳосилли бригадага юборишга қарор қилишди.

Иш ҳадеганда юришиб кетмади. Янги бригадир колхозчиларнинг бошини бир ерга қовуштириш, улар орасида меҳнат интизомини мустаҳкамлаш борасида анчагина меҳнат сарфлади. Кўпдан қуён қочиб қутулмас, деган гап бор халқимизда. Ризахўжа ака кўпнинг кучини бир ерга жамлаб, икки йилда бригадада ҳосилдорликнинг сезиларли даражада кўтарилишини таъминлади. Бултурги ғалаба ҳаммасидан қувончли бўлди. 83 гектар қир ернинг ҳар гектаридан 24,8 ўрнига 27,2 центнердан хирмон кўтарилди. Пиллик план 110,5 процентга етказилди. Бир центнер пахтанинг таннархи пландагидан 2 сўм арзонга туширилди. Колхозчиларнинг даромади кўпайиб, пахтага меҳрлари ошди.

Бу ютуқларни қўлга киритиш осон бўлгани йўқ. Бригадир вақти келганда агитатор бўлди, сувчилар билан бирга ётиб, ғўзага оби-ҳаёт берди. Механизатор толиққанда трактор рулини буради — хуллас тиниб-тинчиганини ҳеч ким кўрмади. Негаки, Ризахўжа ака қуруқ гапдан кўра шахсий намуна кўрсатиш афзалроқ эканлигини яхши биларди.

Ҳалол меҳнат ҳеч қачон зое кетмайди. Кимки кўпчиликни ўйлаб иш тутса, ҳамиша мартабаси улуғ, обрўйи баланд бўлади. Меҳнат, Ризахўжа аканинг таъбири билан айтганда, умр сайқали, ҳаёт безаги. Дарҳақиқат, ҳалол меҳнати уни элга танитди. Шу йил март ойида СССР Олий Совети Президиумининг Фармони билан унинг кўксига Меҳнат Қизил Байроқ ордени тақилди.

Мана шу гаплар унинг хаёлини алламаҳалгача банд этди. Ухлай олмади. Бир неча бор у ёғидан-бу ёғига ағдарилди. Йўл қўйган хатоси учун ўзини-ўзи койиди.

Тонг ёришмоқда эди. Тракторини ўт олдириш тараддудида юрган Асилхўжа пайкал оралаб юрган акасини кўриб, таажжубга тушди. «Ие, бугун намунча барвақт дала кезиб юрибдилар», кўнглидан ўтказди механизатор.

Ризахўжа ака дамба-дам ерга чўккалаб, ғўзаларнинг остини бармоғи билан ковлаб кўрар, уялардаги ортиқча тупларни юлиб ташларди, Асилхўжа ўша томонга одимлади.

— Ассалому алайкум, ака, — деди қўл узатиб Асилхўжа. Бригада бошлиғи алик олди. Унинг авзойи анча бузуқлиги бемалол сезилиб турарди. Қош-қовоғи осилганлиги ташвиши зўрлигидан далолат бериб турибди. «Суғоришда орқадалигимиз учун роса хафа қиладилар-ку энди, — ўйлади Асилхўжа. Аммо, бошлиқ ундай қилмади. Тўғри-да, ҳозир уларнинг кўнглига қаттиқ тегилса, бундан буёқдаги ишнинг ҳам пачавасини чиқариш мумкин. Яхшиси, звенонинг барча аъзоларини тўплаб, бамаслаҳат иш тутган маъқул.

— Колхозчиларинг келгач, бир зум гаплашиб оламиз. Ризахўжа аканинг гапи шу бўлди.

Қуёш уфқдан тиғ урмай, барча шийпонга йиғилди. Бригада бошлиғи кечқурун правление йиғилишида бўлган гапларни ўртага ташлади. Ҳаммага бир-бир назар ташлаб олгач:

— Эндиги гап шуки, — деди у, — ғайратни кучайтириб, бошқа звеноларга етиш ҳаракатини қилиш керак. Шундан сўнг ишни қандай ташкил этиш зарурлиги ҳақида маслаҳатлар берди.

Унинг гаплари колхозчиларнинг руҳини кўтарди. Улар ишга тушиб кетишди.

Ҳа, ҳазилакам гап эмас. Бригада 197 гектар ерга чигит экди. Ҳосилдорлик 30 центнерга етказилиши керак. Бу ўз-ўзидан бўладиган гап эмас, албатта. Шунинг учун ҳам Ризахўжа ака Алихўжаевнинг ташвиши кўп. У ана шу ташвишлар билан ҳаёт кечиряпти.

— Пахтакорнинг ҳаёти шунақа, — дейди Ризахўжа ака. — ғўза тарбияси осон гап эмас. 200 тонна ҳосилни машинада термоқчимиз. Еримиз анча ноқулай-ю, лекин барибир уринамиз шунга.

Яхши ният билан мўл ҳосил ишқида ёнаётган пахтакорлар даласида бўлиб қолсангиз кўзингиз қувнайди. Танқиддан сўнг иш ўзгариб кетди.

Зокир ҚУРТНЕЗИРОВ,
Янгийўл районидаги Раҳимов номли колхоз.

ШАҲРИСАБЗ районидаги Свердлов номли колхознинг ўртоқ Х. Сатторов бошлиқ бригадасида ғўза иккинчи комплекс ишлашдан чиқарилди. Ҳар гектаридан 40 центнердан ҳосил етиштиришга қарор қилинган мазкур бригада далаларида ғўза гуллаш олдида турибди.

Суратда: культивация пайти.

А. Тўраев фотоси.

Уйғур шоири Рўзи Қодирий Қашқарда туғилиб ўсган. У 1956 йилдан буён Тошкентда яшаб, ижод қилмоқда. Ҳозир Ўзбекистон ССР Фанлар академияси А. С. Пушкин номидаги Тил ва адабиёт институтида ўзбек-уйғур адабий алоқалари ва ўзбек совет адабиётининг янги уйғур адабиётига таъсири устида илмий иш олиб бормоқда.

Рўзи Қодирий ўз шеърлари, балладаларида асосан дўстлик, қардошлик, чин инсоний меҳр-садоқатни куйлайди.

Рўзи ҚОДИРИЙ.

ДЎСТЛИК

Дунёдаги жамики одам,
Бир орзуда яшайди мудом.
Қардошлик ва дўстлик тафтида
Асрий музлар эриб сув бўлар.
Қасд қилса гар улкан кафтида
Кўтаради жаҳонни улар.
Ногиҳона отилса вулқон,
Ё океан тошса ногиҳон,
Қўзғолгуси жами одамзод,
Балоларни этажак барбод!
Тоғларни ҳам қулатар улар,
Саҳроларни гуллатар улар.
Ўз ўрнидан ер куррасини
Қўзғатмоқ ҳам мумкиндир, аммо
Юраклардан дўстлик меҳрини
Юлиб бўлмас, бўлмайди асло!

Ю. ШОМАНСУР таржимаси.

— ⊙ —

НАҚҚОШНИНГ АҲДИ

Сукут оғушида бонорас осмон,
Юлдузлар жимирлар имлагансимон.
Ерда ҳам, кўкда ҳам ҳоким сукунат,
Ҳу... юксак қўш бино турар тутиб қад.
Ҳар бири ургудай булутларга бош,
Уларга гул чекар моҳир бир наққош.
Кўзидан уйқуни қувлаб нарига,
Нақш ўяр бинонинг пештоқларига.
Мен узоқ кузатдим олисдан туриб
Ва ёнига бордим оҳиста юриб.
Икков саломлашдик,
Дедим: — Отахон,
Ҳордиқ олганингиз кўрмайман бир он.
Хоҳ кундуз қарамай, хоҳ оқшом-тунда
Сизни иш устида учратдим шунда.
Чол деди:
— Ҳеч тинчиб тура олмайман,
Бинога зеб бериб сира толмайман.
Ҳаёт фаровондир, юрт дориломон,
Лабларда табассум, чеҳралар хандон.
Кончилар тер тўкар чуқур шахтада,
Колхозчи бахтини ўқир пахтадан,
Наққошлар қилади наққошлигини,
Биздай кексаларга ўз ёшлигини
Минг шукур, қайтариб берди шу замон.
Шу сабаб чарчашни билмай ҳеч қачон,
Ишлайман, ишлайман, ишлайман нуқул,
Бинолар кўксига гул чекаман, гул.

Х. САЛОҲ таржимаси.

— ⊙ —

БОҒ ЯРАТГАН ҚИЗ

Тоғлар,
адирлар,
далалар оша
Ҳузурингга келдим, боғ яратган қиз.
Мўъжиза сингари қилдим томоша,
Ҳар ниҳол қошида лол қолиб унсиз.
Ҳар ниҳол бағрини очиб чорлади
Қучоғинг очгандек сен менга пешвоз,
Тарангроқ тортилди новда-торлари,
Сўзингдек таралди ундан хуш овоз.
Ҳосилни эполмай эгилган шохлар,
Мевалар табассум қилар бутоқда.
Салом йўллагандек бўлар бу чоғлар,
Лаълиқ жилвалари ўйнар дудоқда.
Ё улар нақш олмиш дудоқларингдан,
Лолагун анорлар яноқларингми?
Сўрадим қизалоқ-ўртоқларингдан,
Лол этди саволим ўртоқларингни!
Боққандим,
Боғингдек гўзал экансан,
Боғинг ўзинг каби экан баркамол.
Шоирлар тилида ғазал экансан,
Менинг ҳам шеъримга бахш этдинг жамол.
Хушчирой боғингнинг бўлдим хуштори,
Аммо жамолингга ошиқ эмасман.
Бу ўзбек диёри — менга ҳам диёр,
Сингилжон,
Сингилсан, ёрим демасман!

САЙЕР таржимаси.

— ⊙ —

ҚЎШИҚ

Дарёнинг мавжи —
тўлқини,
Қўшиқ — дилнинг
қувончи.
Қўшиқда парвоз қилсин
Инсон аҳди, ишончи.

Қўшиқ севгидай нафис,
Гўзалликка пайваста.
Бўлармикин қандай азиз
Сўздан терсам гулдаста?

Янграганда қўшиғим
Бахтни эсга солармикин?
Дўстим ёки ошиғим
Тинглаб ҳузур олармикин?

Еллар, қўшиқларимнинг
Қанотига кирингиз,
Овлаб ҳар бир кўнгилни,
Дилкаш бўлиб юрингиз.
Терлаб кетган
деҳқоннинг
Пешанасини артиб,
Чарчоғини шу онда
Олинг танидан тортиб.

Саҳий бўлинг, куйларим,
Очинг дўстларга қучоқ!
Курашларда, тўйларда
Умрбод бўлинг ҳамроҳ.

Маъруф ЖАЛИЛОВ,
таржимаси.

«ЁР-ЁР»

КИНО

Кино шинавандалари шу кунларда янги музикали кинокомедия — «Ёр-ёр»ни кўрмоқдалар. Фильм авторлари — драматург Раҳмат Файзий ва ёш режиссёр Али Ҳамроев хушчақчақ эпизодлар, ўткир сўз, комик ҳолатларга бой киноасар ижод қилганлар. Бу фильмнинг бадиий қиммати шундан иборатки, авторлар сценарий ва умуман фильмнинг барча эпизодларини ишлашда бўлажак комедия бош қаҳрамонлари ролини ўйновчиларни олдиндан кўра билган ва ана шу кўзда тутилган артистларнинг характерларига мослаб комик образлар яратганлар. Драматург қаламининг тебранишига, режиссёрга мизансценалар қуришга, эпизодларни композицион жиҳатдан ихчамлашга кўмаклашган артистлар Соиб Хўжаев ва Бахтиёр Ихтиёров бўлдилар. Ўз комик талантлари билан Муқимий номли музикали драма театри томошабинларини хурсанд қилиб келаётган бу артистлар энди ранда ҳам хушчақчақ образлар яратганлар. Ана шу актёрлар маҳорати туфайли фильмда завқли эпизодлар вужудга келган.

«Ёр-ёр» фильми ўзбек кинематографияси тарихида яратилган иккинчи музикали кинокомедиядир. Унинг ижодкорлари бундан бир неча йил муқаддам яратилган «Мафтунингман» комедияси авторлари орттирган тажрибадан фойдаланганлар, албатта. Лекин янги фильмнинг хусусиятлари, ютуқ ва камчиликлари ҳам бор. Бу кинолента авторлари совет кинематографияси эришган ютуқлардан ижодий фойдаланибгина қолмай, ўз ғояларини янги, сермазмун воситалар орқали талқин этишга уринганлар.

Фильмда драматик сюжет йўқ деса бўлади. Лекин комедия композицион жиҳатдан яхлит чиққан. Икки талантли комик артист фильм парчаларини бир-бирига боғлашда муҳим роль ўйнашган.

Бахтиёрни (Б. Ихтиёров) вояга етказган, келин, невара ҳақида ширин орзулар суриб юрган ота (С. Хўжаев) уни уйлантиришга ошиқади. Ўғил ҳам бунга қарши эмас-ку, фақат у ҳали ўз севгилисини топгани йўқ. Шунинг учун ўғил тушмагур отаси билан ҳазиллашгани-ҳазиллашган... Агар телевизор экранида Бахтиёр Зулфия исмли қизни кўриб қолмаганида бу можаро қандай тамом бўлишини ким биларди, дейсиз.

Ана шундан кейин ота-бола телевизорда шўх ашула айтиб, йигитни юрагига олов солган қизни шаҳарма-шаҳар, қишлоқма-қишлоқ ахтара бошлайдилар. Софдил, хушчақчақ Бахтиёр ва унинг куйгунчак, серташвиш отаси келин қидириб юриб йўлда турли характердаги (лекин ҳаммаси ҳам ҳазилкаш, камтарин, ўткир сўзли) кишилар билан учрашишлари фильм мазмунини ташкил қилади.

Режиссёр ва сценарист очиқ кўнгилли ота-боланинг саргузаштлари ҳақида ҳикоя қилар эканлар, кулгили диалоглар, серзавқ эпизодлар топа олганлар. Актёрлар ҳам ўз ролларига ижодий ёндошганлар ва импровизация йўли билан образларни комик штрихлар ёрдамида тўлдирганлар. Фильм авторлари ролларни олдиндан белгиланган актёрлар учун мослаб ёзганликлари ва артистлар ўз навбатларида комик ролларни ўйнашда режиссёр-постановкачининг профессионал маҳоратидан ўринли фойдаланишлари ижодий самара берган. Ана шу икки артист иштирок этган эпизодлар томошабинда кулги уйғотади. Хўжаев ва Ихтиёров ўз қаҳрамонлари образини талқин этишда фақат ўткир сўз, кинояли оҳанг, маъноли мимикадан фойдаланибгина қолмай, ўз актёрлик санъатларини комедия жанрининг бошқа специфик воситалари билан ҳам бойитганлар. Хусусан, бу фильмда актёрлар қизиқ эксцентрик услубларни кенг қўллаганлар. Ўзбек кинокомедияларида бу услуб шу вақтгача негадир кенг қўлланилмас эди. Бу ўринда режиссёр А. Ҳамроев ижодий дадиллик кўрсатганини таъриклаш керак. Ёш постановкачи кўпгина эпизодларда сўз билан эмас эксцентрик ҳолатлар, актёрларнинг кулгили хатти-ҳаракатлари билан ҳам томошабин дилини хушнуд қилишга интилган. Лекин режиссёр ҳам, актёрлар ҳам бу интилишда чегарадан чиқиб кетмайдилар. Улар ортиқча масхарабозлик, бачканаликка йўл қўймайдилар.

Фикримизча ана шу актёрлар талқин этган образлар тарбиявий аҳамияти янада бўрттирилганда фильмнинг бадиий-ғоявий қиммати юксак бўлар эди. Комедия томошабинда тетик кайфият, қувноқ кулги уйғотибгина қолмай, кишиларни меҳнат зафарларига отлантириши, эскилик сарқитларига қарши курашишга чақириши ҳам зарур. Совет кино санъаткорлари яратган комедиялар («Тракторчилар», «Карнавал кечаси», «Чин дўстлар») марказида тарбиявий аҳамиятга эга бўлган темалар туриши ўзбек кино аҳлларини ҳам ана шундай ғояларни илгари суришга ундаши лозим.

Бу комедияда музика имкониятларидан кенг фойдаланиш мумкин эди. Афсуски, замонавий темага бағишланган иккинчи ўзбек комедиясида ҳам музика ўринли ишлатилмаган. Худди «Мафтунингман»дек бу фильмда ҳам лирик қўшиқлар, рақс куйлари фақат мустақил концерт номерлари сифатида ишлатилган. Драматик функцияга эга бўлган сермазмун музика фильм қаҳрамонларига характеристика бериши, эпизодларнинг эмоционал таъсирини янада ошириши мумкин.

«Ёр-ёр» фильми ўзбек киностудияси ёш, изланувчи коллективининг замонавий темага бағишланган дастлабки кино асарларидандир. Комедия жанрида етук асарлар яратиш учун ёш санъаткорлар ўз профессионал маҳоратларини оширишлари, тинмай янги мавзулар, бадиий формалар излашлари лозим.

Ҳ. АКБАРОВ.

Риёкор

ФЕЛЬЕТОН

Ёш қизнинг илк муҳаббатини, самимий севгисини оёқ ости қилиш, кузги хазон каби топташ, бунинг устига унинг устидан кулиш ва ниҳоят қалбига кириб олиб, разил мақсадга эришилгач ташлаб кетиш — номарднинг иши десак, жуда кам бўлади.

Ким ёшлигида севмаган, ёки севилмаган! Қалб ҳарорати билан севишган, бир-бирларига меҳр ўти билан боғланиб, тотув яшаётган ёшлар кам дейсизми? Йўқ, нияти соф, қалби пок бундай ёшлар ниҳоятда кўп.

Лекин баъзан бебаҳо ёшликнинг қадрига етмай, ҳавойи истаги йўлида ёшлигини ҳам, инсоний бурчини ҳам унутган кўрнамаклар ҳам баъзан учраб туради.

Асқар Ашировни ёш десак ёш эмас: ҳозир йигирма саккиз баҳорни кўрди. Ўн йил мактабда ўқитувчилардан дарс олди, тўрт йил Чирчиқ шаҳар индустриал техникумида ақлини чархлади. Йўқ, халқимиз айтгандек ўқиш бошқа-ю, уқиш бошқа экан, Асқар уқмабди.

Асқарнинг ёшидаги ҳар бир кишининг севишга ҳамда севилишга ҳаққи бор. Йигит Инобат Тешабоева исмли қизни севиб қолди.

Инобат ўша пайтда жуда ёш, эндигина ўн олтига қадам қўяётган эди. У барча дугоналари сингари ҳаётни севар, жамоат ишларини жон-жон деб бажарар эди. «Строитель» клубидаги бадиий ҳаваскорлик тўгарагига актив қатнашиб, шўх ўйинлари, хушчақчақ қўшиқлари билан барчанинг диққатини тортарди.

— Инобат келгусида ажойиб артист бўлиб етишади, — дерди унинг санъатини кўрган ҳар бир киши.

«Строитель» клубига хира пашшадек тез-тез қадам ранжида қилиб турадиган Асқар эса Инобат тўғрисида бутунлай бошқача фикрда экан: «қандай жонон-а,— дерди у ўпкаси тўлиб ўзига-ўзи.— Шу қизга етадиган кун ҳам бормикин?»

Кунлар кетидан кунлар, ойлар кетидан ойлар ўта бошлади. Йигитнинг хаёлида ҳамон ўша қиз.

— Сизни севаман,— дерди ҳар гал Асқар Инобатнинг йўлини тўсиб. — Бутун қалб, ҳароратим билан севаман. Ишонинг Инобат, сизсиз менга ҳаёт қоронғу. Зимистон бўлиб кўринади кўзимга.

...Қиз Асқарнинг тилёғлама, пуч, китобчадан ёдлаб олган сўзларини самимий тушунарди.

Шу тариқа Асқар Инобатни ўзига ром қилиб олди... Кўп ўтмай Асқарнинг асал томадиган тилларидан заҳар тома бошлади, кулиб турадиган кўзларида ғазаб, истеҳзо чақнади.

— Асқар ака, — деди бир куни Инобат, — ўзингиз не-не умидлар, ваъдалар билан мени мафтун этган эдингиз. Энди бўлса... Ҳеч тушунолмай қолдим.

Эпчил йигит ёш бўлса-да, риёкорлик, алдамчилик бобида уста чиқиб қолди:

— Ҳар бир йигитнинг гапига ишонаверсанг ҳаётинг бир умр шундай ғам-алам, ташвиш билан ўтади. Калланг борми?

Балоғатга етмаган қизни йўлдан уриб, яна уни масхаралашга журъат этган бу йигитда оз бўлса ҳам диёнат борми ўзи! Инобат тез кунда она бўлиши керак. Бу иш билан Чирчиқ шаҳар прокуратураси шуғулланаётганини эшитган Асқар яшин тезлигида янги план тузди-ю, уни кўз очиб юмгунча амалга оширди: Инобатни ота-онаси яшайдиган Хумсонга олиб келди, у билан яшайман, деб тилхат берди.

Буларнинг ҳаммаси навбатдаги ҳийла эди, халос. Инобат уч-тўрт кун бу ерда яшагач, Асқар уни яна ўз уйига элтиб қўйдида, шундай деди;

— Сен билан мен эр-хотин эдик. Энди ажрашдик. Бирон кимса сўраса характеримиз тўғри келмади, дейсан. Шундай демасанг ўзинг шарманда бўласан. Мен уйланяпман. Гап тамом. Ҳа, айтгандек, болангга ёрдам бериб тураман, ҳар ойда беш сўм бераман, янги пулда беш сўм, эскисига чақса эллик сўм бўлади.

Куёв бир сўзли чиқиб қолди: шов-шув босилар деган мақсадда шартта бошқа қизга уйланиб ҳам олди.

Йўқ, куёв бола чучварани хом санаган экан: шаҳар прокуратураси Асқар Аширов устидан жиноий иш қўзғаб, жуда тўғри иш қилди. Прокуратура терговчиси З. Вергазова қайтариб бўлмайдиган далиллар ҳамда гувоҳлар асосида Асқарнинг жиноятчи эканини исботлаб, делони шаҳар судига оширди.

Лекин судья Юсупов негадир бу ишга совуққонлик билан қаради. Бизнингча, Асқар қилмишига яраша жазо олиши керак эди. Асқарнинг жазосиз қолдирилиши, унга янги жиноят йўлларини очиб беришдан бошқа нарса эмас. Ахир инсон қалби, қиз муҳаббати ўйинчоқ эмас. У билан бу хилда ўйнашиб бўлмайди. Бемаъни истагига эрк берган бундай енгилтак қонун олдида жавоб бериши керак.

Воси МАҲКАМОВ.

Хатлардан сатрлар

Урганч. Бу ерда ишга туширилган янги пилла заводи область хўжаликларидан пилла ҳосилини қабул қилиб олди.

Р. ЖУМАНИЕЗОВ.

Андижон. 162-қурилиш трестининг азамат бинокорлари шаҳарнинг Навоий проспектида 110 ўринли ётоқхона қуриб, фойдаланишга топширди, 37-мактаб биносининг қурилиши битай деб қолди. Москва посёлкасида эса савдо магазини очилди.

М. МАРАҲИМОВ.

Фарғона. Поп районидаги янги ташкил қилинган совхозга генерал М. Узоқов номи қўйилди.

Ш. ҚУРБОНОВ.

СПОРТНИНГ ТЕХНИК ТУРЛАРИ БЎЙИЧА ЎЗБЕКИСТОН III СПАРТАКИАДАСИ

ОММАВИЙЛИК УЧУН

Мамлакатимиз техника тараққиётини янада ривожлантириш мақсадида аҳоли ўртасида спортнинг техник турларини кенг тарғиб қилиш катта аҳамиятга эгадир. Шунинг учун ҳам армия, авиация ва флотга кўмаклашувчи Қизил Байроқ орденли Бутуниттифоқ кўнгилли жамият зиммасига улкан ва шарафли вазифа юклатилган. Спортнинг техник турлари бўйича 1964—1965 йилларда ўтказилаётган спартакиада мусобақаларида минглаб спортчилар қатнашмоқда.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва Ўзбекистон ССР Министрлар Совети аҳоли ўртасида оммавий-мудофаа ва спорт ишларини янада ривожлантириш, ёшларни спортнинг техник турларига кенг кўламда жалб этиш мақсадида ДОСААФ республика комитетига 1964—1965 йилларда III спартакиадани ўтказишга рухсат берди. Спартакиада программасига спортнинг самолёт, парашют, вертолёт, автомобиль, мотоцикл, радио, мерганлик, сув ости спорти, моделизм, денгиз кўп кураши, сув-мотор спорти мусобақалари киритилган. Бу турлар бўйича якунловчи финал ўйинлар 1965 йил июнь-июль ойларида бўлади.

Спартакиада бошланиши билан радиотехника, мерганлик, хаво лочинлари сафи ўн минглаб ҳаваскорлар билан кенгайди.

Фақат ўтган йилги спартакиадада корхоналарда, колхоз, совхозларда ташкилот ва олий ўқув юртларида ярим миллиондан ортиқ киши қатнашди. 1964 йил мобайнида 20 мингдан ортиқ мусобақа ўтказилиб, унда бир неча ўн минг разрядли спортчи тайёрланди. Бундай катта ютуқларнинг қўлга киритилганлиги тасодифий эмас. Агар спортнинг техник турлари бўйича бундан аввалги II спартакиадада шунча қатнашчи иштирок этган бўлса ҳам икки йил мобайнида икки марта мусобақа ўтказилди ва 1964 йилга нисбатан тўрт марта кам разрядлилар тайёрланди.

Бу йилги спартакиадада радио ва моторли кема спорт турларига эътибор кучайтирилди. Бу турлар ҳам бошқа турлар сафидан ўрин олди. Спортчилар ўзи тайёрлаган 125 ва 175 куб сантиметр ҳажмидаги микроавтомобилларда (бу машинани «Картинг» деб аташади) қатор мусобақалар ўтказилди. Радистлар кўп кураши, «тулки ови» радиомусобақалари, вертолёт спортига ҳам қизиқиш ортди.

Спортнинг техник турлари бўйича шуғулланадиган спортчилар сафининг ошиши мусобақаларнинг кескин ва қизиқарли ўтишига, қатнашчилар маҳоратининг ошишига олиб келди. Ўзбек спортчилари сафида СССР рекордчилари ва чемпионлари етишиб чиқди. Уларни ҳозир фақат Иттифоқимиздагина эмас, жаҳонда ҳам танишади. Совет Иттифоқи чемпиони ва жаҳон биринчилигининг рекордчиси, спорт мастери Абдулла Фасхутдинов Ўзбекистон спорти шарафини муваффақият билан ҳимоя қилмоқда. Б. Дресвянников мусобақаларда олтин ва кумуш медаллар олишга муваффақ бўлди. Спорт мастери Г. Крюченко тўрт марта кумуш медал олди. Ўзбекистон мотоциклчилари ҳам мамлакат терма командаси составида мотоциклчиларнинг кўп кунлик жаҳон биринчилигида қатнашмоқдалар. Тошкентлик И. Кострикин автомоделизм бўйича ўтган йили СССР чемпиони деган номни олишга сазовор бўлди. О. Маслов СССР чемпиони ва Европа рекордчисидир. У Совет Иттифоқи терма командасининг энг кучли спортчиларидан ҳисобланади.

Ўзбек радио спортчилари Бутуниттифоқ мусобақаларида юксак натижа кўрсатмоқдалар. Ультрақисқа тўлқинда мусобақалашган спортчиларимиз бир неча марта фахрли ўринларни эгаллашди ва кубок олишга муяссар бўлишди. Парашютчилар, мотоциклчилар ва автомоделчилар ҳам Бутуниттифоқ мусобақаларида республикамиз спорт байроғини баланд кўтариб келмоқдалар.

ДОСААФ республика III спартакиадаси якунланяпти. Жойларда район ва шаҳар биринчиликлари бўлиб ўтди. Қорақалпоғистон Автоном республикаси ва областлар спартакиадаларига якун ясалди, ғолиблар республика финал мусобақаларига тайёргарлик кўряптилар.

Якшанба куни Тошкент денгизида спартакиада байроғи кўтарилади. Параддан кейин финал мусобақалар бўлади. Парашютчилар якка ва группа тарзда турли масофалардан сакрайдилар. Спорт самолётларида олий пилотаж бўйича учувчилар маҳоратларини намойиш этишади, «ҳаво жангида» кичик авиация конструкторларининг моделлари учрашади.

Республикамизда биринчи марта досаафчи-спортчилар сув чанғисида кўргазмали чиқишларини кўрсатишади. Мотоциклчилар пойгасида республиканинг энг кучли спортчилари қатнашади. Улар сафида жаҳон биринчилигининг олтин ва кумуш медалларини қўлга киритганлар ҳам бор.

Ранг-баранг программада спартакиада мусобақаларини кўришни истасангиз дам олиш куни Тошкент денгизига марҳамат қилинг! Шу куни эрта тонгданоқ Революция скверидан, Пушкин майдонидан, Комсомол майдонидан, Савдо маркази, Чилонзор, Тўқимачилар маданият саройидан Тошкент денгизига автобуслар қатнаб туради. Поездда борсангиз ҳам бўлади.

Ҳавода, сувда, сув остида ва қуруқликда чаққонлар ва кучлилар, эпчиллар ва довюраклар мусобақаларини кўрмоқчи бўлсангиз мусобақаларга марҳамат!

В. СОХАЦКИЙ,
Ўзбекистон ССР ДОСААФ комитетининг раиси.

ҚАЕРДА, ҚАЧОН, НИМА БЎЛАДИ?

20 ИЮНЬ: — Тошкент денгизида спортнинг техник турлари бўйича Ўзбекистон III спартакиадасининг тантанали очилиш маросими. Программада: қатнашчилар паради, парашют, самолёт, сув ости, вертолёт, мотоцикл, радио спорти мастерларининг чиқиши.

21 ИЮНЬ: — Чирчиқ шаҳридаги ДОСААФ мерганлик майдонида мерганлик спорти бўйича финал мусобақалар. Бўка районидаги Пискент қишлоғида радио бўйича мусобақа. Тошкент денгизида сув ости спортчиларининг финал мусобақалари.

29 ИЮНЬ: — Тошкент денгизида ёшлар ўртасида денгиз спорти бўйича кўп кураш мусобақалари.

3 ИЮЛЬ: — Республика ДОСААФ комитети аэродромида самолёт спорти бўйича мусобақалар.

4 ИЮЛЬ: — Тошкент шаҳридаги «Победа» паркида мотоцикл спорти бўйича биринчилик учун кураш.

5 ИЮЛЬ: — Республика ДОСААФ комитети аэродромида авиация моделлари бўйича эркин-учиш ва таймер мусобақалари. Комсомол кўлида эса авиация моделлари бўйича мусобақалар.

6 ИЮЛЬ: — Андижон шаҳридаги Комсомол кўлида денгиз моделизми бўйича мусобақалар.

10 ИЮЛЬ: — Тошкент шаҳар, Комсомол кўлида автомобиль моделизми бўйича мусобақалар.

12 ИЮЛЬ: — Душанба шаҳридаги ипподромда Ўзбекистон ССР биринчилиги учун мотоциклда учиш мусобақалари. Андижон шаҳридаги ДОСААФ радио клубида радио спортчиларининг тез қабул қилиш ва радиограммани бериш бўйича республика мусобақалари.

16 ИЮЛЬ: — Қарши шаҳридаги стадионда юк автомобилларида икки кураш бўйича мусобақа. Фарғона шаҳрида мотоциклда кўп кураш бўйича мусобақалар.

19 ИЮЛЬ: — Фарғона шаҳрида енгил машиналарда автомобиль бўйича кўп кунлик «ралли» мусобақаларининг финали.

20 ИЮЛЬ: — Республика ДОСААФ комитети аэродромида парашютдан сакраш бўйича республика мусобақалари, Тошкент денгизида денгиз спорти бўйича кўп кураш мусобақалари.

24 ИЮЛЬ: — Республика ДОСААФ комитети аэродромида спортнинг техник турлари бўйича Ўзбекистон III спартакиадасининг ёпилиш маросими.

ПЛАНЕТАМИЗДА

ЧЕТ ЭЛ ХРОНИКАСИ

● Президент Де Голль Франция департаментлари бўйлаб сафарга жўнаб кетди. Бу — президентнинг ваколатлари бошланганидан тамом бўлгунигача ва бўлажак сайловларгача қилинаётган йигирма учинчи ва охирги сафардир.

● Саудия Арабистони Осиё ва Африка мамлакатларининг Жазоирда ўтказиладиган иккинчи конференциясида қатнашишга қарор берган 49-давлатдир. Саудия Арабистонининг короли Файсал конференцияга борадиган делегацияга бошчилик қилади.

● Индонезия ташқи ишлар министри Субандрио Қоҳирадан Аддис-Абебага келди. Субандрио аэродромда матбуот вакилларига: мен Эфиопияга Осиё ва Африка мамлакатларининг Жазоир конференциясига тааллуқли масалаларни муҳокама қилиш учун келдим, деб айтди.

● Покистон президенти Айюбхон икки кунлик расмий визит билан Қоҳирада турганидан сўнг, Лондонга жўнаб кетди. Айюбхон Бирлашган Араб Республикасида бўлган вақтида Бирлашган Араб Республикаси билан Покистон ўртасидаги ҳамкорлик масалаларини президент Носир билан муҳокама қилди. Бу ҳамкорликни янада ривожлантириш тўғрисида бир битимга эришилди. Шунингдек президентлар бир қанча халқаро масалаларни, жумладан Осиё ва Африка мамлакатларининг Жазоирда бўладиган иккинчи конференцияси тўғрисидаги масалани қараб чиқдилар.

● Роттердам портида Норвегиянинг «Ронастар» танкерида портлаш рўй берди. Портлаш натижасида танкер икки қисмга бўлиниб кетди. 42 пассажирнинг ҳаммаси ва экипаж аъзолари қутқариб қолинди. Уларнинг баъзилари жароҳатландилар.

● Бонндан хабар беришларича, сўнгги кунларда Бавариянинг турли районларида сув тошқини бўлгани натижасида жами 300 миллион марка зарар кўрилган. Бавария территориясида тошиб кетган дарёлар 80 минг гектардан ортиқ экинзорларни сув остида қолдирган. Пассау шаҳрига энг кўп зарар етган, бу ерда бутун-бутун кварталларни сув босиб кетган. Пассау атрофида сувнинг сатҳи нормал даражадан 5 метр ошган (ТАСС).

КОСМОНАВТ БИКОВСКИЙ... ВА «ЖЕМИНАЙ» ПРОГРАММАСИ

ЧЕТ ЭЛ МАТБУОТИ САҲИФАЛАРИДАН

Американинг «Жеминай-4» кемаси Ер атрофини 37 марта айланиб чиққанида, бу парвозга раҳбарлик қилган мутахассислар кеманинг орбитада бўлиш вақтини яна 24 соат узайтириш масаласини қараб чиқдилар. Америка матбуоти «Восток-5» кемасида космосда 119 соат 6 минут бўлган совет космонавти В. Биковскийнинг рекордидан «ўзиб кетиш» нияти бунга сабаб бўлганлигини яширмади. Ана шу режани амалга оширмоқ учун кислороднинг авария запаси, деб аталган запасдан фойдаланишга журъат этиш керак эди. Аммо, кемадаги кислород турли сабабларга кўра, 25 процент ортиқ сарфланган эди. Шу сабабли илгари тасдиқлаб қўйилган уч суткалик учиш программаси билан қаноат қилишга тўғри келди.

Шуни айтиш керакки, Валерий Биковский ва Валентина Терешковаларнинг юлдузлар томон қилган саёҳатига икки йил тўлаётган ҳозирги июнь кунларида «Восток-5» космонавтининг номи чет эл матбуоти саҳифаларида тез-тез пайдо бўлиб турибди. Унинг Ерга яқин фазода беш сутка мобайнида ўтказган экспериментини «Нью-Йорк таймс» газетаси ҳам ўзининг Макдивитт ва Уайт парвозининг якунларига бағишланган шарҳларида ва Англиянинг Рейтер агентлиги ҳам Америка астронавтларининг бундан буён космосга қиладиган парвозлари тўғрисидаги хабарларида эслатиб ўтмоқдалар.

Совет космонавтининг космосга қилган парвозига қизиқиш ғоят кучайиб кетганлигига Валерий Биковскийнинг космосда Американинг «Жеминай-4» гача бўлган ҳамма космонавтларидан кўра кўпроқ яшаганлиги, тадқиқот ишлари билан кўпроқ шуғулланганлигигина сабаб бўлиб қолмай, аввало яна шу нарса ҳам сабабки, Биковскийнинг олимларга топширган материаллари илмий жиҳатдан жуда қимматлидир. В. Биковский космосда уч миллион уч юз минг километр йўл босиб ўтди. В. Биковский космосда ўтказган беш сутка Ойга биринчи марта бориш учун зарур бўлган вақтнинг қарийб ярмини ташкил этади. Бир ҳафталик учиш, одамнинг Ой сатҳида икки — уч сутка бўлиш вақти ҳам шу ҳисобга киради.

Ватанимизнинг тажрибаси космик техниканинг мустаҳкамлиги ва мукаммаллигини, аввало космонавтнинг ҳаётини сақлайдиган системаларнинг мустаҳкамлиги ва мукаммаллигини яна бир марта исбот қилди. Бундан ташқари, В. Биковскийнинг Ерга яқин фазода узоқ вақт бўлиши вазнсизлик шароитлари кишининг ишлаш қобилиятига ва умуман унинг организми ҳолатига қай даража таъсир кўрсатадиган янги маълумотлар билан космик медицинани бойитди.

Шундай қилиб, совет эксперименти 1969—1970 йилларда ҳар қанча машаққат кечиб бўлса ҳам астронавтларни Ойга юборишни ўз олдига вазифа қилиб қўйган Америка космонавтикаси мутахассислари учун жуда катта аҳамиятга эга. Американикларнинг бу экспериментга ўз тадқиқотларини илова қилишни истаётганликлари ҳам табиий бир ҳолдир. Дуруст, ана шу ҳаққоний истак билан бир қаторда фан идеалларига ёт бўлган рақобатчилик руҳи борлигини ҳам кўрамиз. Рақобатчилик руҳининг моҳияти В. Биковскийнинг рекордини «орқада қолдириш» ва Коинотни ўрганишда СССР дан ўзиб кетишдан иборат, «Нью-Йорк таймс» газетаси редакцион мақоласида Америка кемаси парвозининг сўнгги босқичида ундаги ҳисоб-ечиш мосламасида топилган нуқсонларга тўхталиб, бундай хулоса чиқаради: «Бу муваффақиятсизликлар Ойга учиш программасига вазминлик ва эҳтиёткорлик билан қарашни талаб этаётган ҳамда муддатларни ўзбошимчалик ва фаросатсизлик билан белгилаш йўлида зўр бериб қилинаётган уринишларга эътироз билдирган кишиларнинг даъволарини тасдиқлайди».

Аммо бу бир газетанинг, зўр таъсир кўрсатиш кучига эга бўлган битта Америка газетасининг садосидир, холос. АҚШнинг матбуоти асосан Коинотни ўрганишда АҚШни олдинги позицияларга чиқариш учун олимлар ва конструкторларни ҳеч ҳаяллмай, жадал ишлашга мажбур этиш учун уринмоқда. Асосий позицияларни эгаллаб турган совет космик фани ва техникасининг устунлиги бунга анча сабаб бўлмоқда. Совет мамлакати Ернинг сунъий йўлдошини жаҳонда биринчи бўлиб учирди, Ерга яқин фазога одамни юборди, Ойнинг орқа томонини фотосуратга олди, икки кеманинг группа бўлиб биргаликда парвозини амалга оширди, аёл космонавтни космосга чиқарди, кўп ўринли «Восход» космик кемасини яратди. Бунда кеманинг командиридан ташқари олим ва медик ҳам парвоз қилди. Ниҳоят, Совет мамлакати одамнинг бевосита кабинадан космик фазога чиқиши каби жуда муҳим экспериментни биринчи марта ўтказди.

Америка матбуоти ҳозирги вақтда «Жеминай» космик кемасининг учиш программасини кўкларга кўтариб мақтамоқда. Экспериментлар ўтказиш бу программа учун асос қилиб олинди. Ана шу экспериментлар АҚШни Ойга чиқиш программасини амалга оширишга жуда яқинлаштириши керак. «Жеминай-5»нинг етти кунлик парвози «Жеминай» программасининг дастлабки элементларидан бири бўлади. «Жеминай-5»нинг вазифаси космосда узоқ вақт учишда янги рекорд қўйишдан ва бу билан В. Биковскийнинг ютуғидан «ўзиб кетиш»дан, шунингдек ҳар иккала космик объектни бир-бири билан туташтириш системаларини созлашдан иборат. Олимлар бу экспериментни август ойида ўтказишни мўлжалламоқдалар. Улар куз фаслида «туташтириш» системаларини созлашни давом эттириш ва «Жеминай-6»ни космосга чиқариш ниятидадир. Кема учирилишидан сал вақт илгари «Агена» ракетаси Ер атрофидаги орбитага чиқади. Астронавтлар икки суткалик парвоз вақтида «Жеминай-6»ни «Агена» ракетаси билан туташтиради ва уларни бир-биридан ажратиб қўяди. Ана шу операциялар вақтида астронавт Алексей Леонов ва Эдвард Уайт қилганидек, кеманинг кабинасидан чиқиши лозим. Американиклар 1966 йилнинг биринчи ярмида программани якунлаштириб, «Жеминай-7» кемасини учиришни мўлжаллайдилар.

Америка олимларининг режалари жуда марокли режалардир. Одамлар учиш шароитида кемаларни бир-бири билан туташтириш усулини эгаллаб олган, кемадан ташқарида ишлашни, космосда индивидуал реактив двигателлар ёрдами билан ҳаракат қилиш, бир кабинадан иккинчи кабинага ўтишни ўрганган тақдирда Ойга учиш муваффақиятли ўтказилажаги равшандир. Шуни айтиш керакки, «Восход-2» кемасида ишлатилган кемадан чиқиш шлюзи системаси ана шу мураккаб ишда кўпроқ перспективалар яратиб беради. Аммо юқорида айтиб ўтилган нарсалар Ойга биринчи экспедицияни юбориш учун зарур бўлган чораларнинг ҳаммаси эмас. Юмшоқ қўниш методини ишлаб чиқиш ва ўзлаштириш, давюракларни Ой орбитасида кутиб турган асосий кема ёки ҳатто станцияга чиқаришга қодир бўлган портатив ракета қурилмаларини вужудга келтириш, сўнгра Ер орбитасига учиш ва шулар сингари бошқа кўп ишлар зўр ғайрат кўрсатишни, кўп тажрибаларни талаб қилади.

Профессор С. Сергеев ўз мақолаларидан бирида космик океанда сузишни денгизларда сузиш билан таққослаб кўрганида шубҳасиз ҳақли эди. Космик кемалар йўлида ёқилғи, озиқ-овқат маҳсулотларини, узоқ сафарни давом эттириш учун зарур бўлган ҳамма нарсани олиб туриш имконини берадиган гавань-причаллар бўлиши керак.

Американинг «Жеминай» программасига келганда такрор айтамизки, бу программа, шубҳасиз, қизиқарлидир.

А. РОМАНОВ,
ТАСС обзорчиси.

Афғонистон. Кобил дарёсидаги Наглу дарасида Совет Иттифоқининг ёрдами билан мамлакатда энг йирик гидроэлектростанция қурилмоқда. Бу ерда баландлиги 110 метр келадиган тўғон қурилаётир. Электростанция ишга туширилгач, Афғонистон пойтахти арзон электр энергияси билан таъминланади. Суратда совет мутахассиси Михаил Селиверстов афғон гидро қурувчиларига ўзи иштирок этган Братск ГЭСи қурилиши ҳақида сўзлаб бермоқда.

В. Соболев фотоси. (ТАСС фотохроникаси).

ДЎЗАХ [1]

Хосе Висенте АБРЕУ,
Венесуэла ёзувчиси.

Тун. Атрофни зулмат қоплаган. Хоналарда кишиларнинг овози эшитилади. Мачете бурчакда бекор турибди. Боғланмаган яраларим совуқдан зирқирайди. Тонг яқинлашиб қолган бўлса керак. Навбатчилик қилаётган агентлар ёқаларини кўтариб олишди. Бинода одатдаги товушлар эшитилмайди. Гўё дам олиш куни...

Кема секин сузиб бормоқда. Атрофни тун зулмати қоплаган. Ҳавода сассиқ ҳид анқийди. Трюмда бир юз ўттиз олти киши бор. Ўрнимиздан қимирлашга мадор қолмай, полда ётибмиз. Брезент билан беркитиб қўйилган люк тешигидан икки «миллий гвардиячи» (жандармерия)нинг калласи яқиндан зўрға кўринади. Люкка қаратиб қўйилган пулемётлар қоронғида аранг кўзга ташланади. Биз бир-биримизга тиқилишиб, зич ётибмиз. Бошим кимнингдир оёғига тегиб турибди, тирсагим эса кимнингдир қовурғасини сезди. Трап билан трюмнинг нариги девори ўртасигина бўш. Баъзиларнинг кўнгли айнимоқда, бошқалар эса чайқалиш таъсирини енгиш учун қўллари билан тиззаларини қучоқлаб ўтиришибди. Ўрнидан тура оладиганлар тор йўлкадан тебраниб трюмнинг охирига қараб юришади, лекин у ерга етмай, ичида бор нарсани рўпара келган жойга қусиб юборишади. Даҳшатнинг ўзи. Худди дўзах. Қул савдоси давридаги қулларни ортган кемани эслатади бу...

Кармен яширин йўл билан юборган сўнгги хатида «Бугун тепаликни эгаллаймиз, бу тепалик турманинг рўпарасида» деб ёзган эди. Эль-Ампаро тепалиги Модело турмасининг қаршисида. Мен дарҳол иккинчи қаватга кўтарилдим. Маҳбусларнинг иккинчи қаватга чиқишларига рухсат этиларди. Ўша ердан тепаликка қарай бошладим. Турма девори устидаги қарағай шохлари қуёшдан сарғайиб кетган. Тепаликдаги одамлар ҳар хил тусдаги чумолига ўхшаб кўринади. Қизғиш жигарранг қияликда қизил, сариқ, кўк ва ҳаворанг уйлар, кулбалар кўзга ташланади. Қийноқ вақтида лат еган оёғимни авайлаб, бир оёқлаб турибман. Пастдан шовқин-сурон ва кишиларнинг бақириб-чақиришлари эшитилади: маҳбусларнинг бир қисми озодликка чиқарилаётган эди. Мени эса бу қизиқтирмасди.

Дўстларимдан бири хайрлашгани келди. Аммо мен тепаликдан кўзимни уза олмадим. Ўша томонга қараб туриб, бир нарсани эсладим. Бир вақт биз тепаликнинг остидаги кварталда қисқа митинг уюштиргандик. Полиция бостириб келди. Зиналар ва сўқмоқлардан тепалик устига чиқа бошладик, бурилишларда тўхтаб, норозилик билдириб, бақирардик. Полициячилар мотоцикл ўтадиган жойгача бизни таъқиб қилиб боришди. Соқчилар тепаликдан тушадиган ҳамма йўлларни эгалладилар. Лекин биз энг юқорига чиқдик ва у ердаги кулбада яширандик. Тунда эса шаҳарга бошқа тепалик устидан тушиб келдик. Кармен «Каракаснинг тор қисмидаги ҳамма кварталларда шундай ҳаракат қилишимиз мумкин. Тепаликлардан бир-бирига сўқмоқ орқали ўтса бўлади» деган эди.

Энди эса митинг Эль-Ампаро тепалигида бўляпти. Уйлар ўртасидаги майдонча кишилар билан тўла. Мен аёлларнинг кўйлакларига тикиламан. Мана, оломон ларзага келди. Қочиб кета бошлади. Кимдир қизил кўйлак кийиб олибди. Эҳтимол у Кармендир. Мана, қизил кўйлакли иккинчи аёл кўринди. Улар эргашиб, чўққига қараб қочишмоқда. Тез қоронғи туша бошлади. Мен эса ҳамон жойимдан қимирламай қараб турибман. Тепалик устидаги уйларда чироқ кўринмагунча шу ердан кетолмадим.

Мануэль Саласар қўлимдан ушлади:

— У ерда сени йўқлашди. Нимага қараб турибсан?

— Тепаликда митинг бўлди. Улар уюштиришди.

— Юр, сени чақиришяпти. Бизни Гуасинага [2] ўтказадиганга ўхшайдилар....

Тасаввурингда улкан пўстлоқ ичига—пўпанак босган, занглаган қора темир пўстлоқ ичига қамаб қўйилганга ўхшайсан, киши. Тўсатдан ташқарида денгиз суви сендан юқорида эканлиги эсингга тушади. Кема қояга урилса нима бўлади? Энг аввало биз, маҳбуслар ғарқ бўламиз. Моторларнинг гуриллаши темир пўстлоқ ичидан ташқарига чиқмай, сенинг миянгга жойлашиб қолгандек. Одамлар рўпара келган жойда чўзилиб ётибдилар. Улар бетартиб ташлаб қўйилган қопга ўхшайди. Фақат бу қоплар нафас олмоқда. Мен тиззаларимни қучоқлаб ўтириб олдим.

— Уйқинг келмаяптими?—деб сўради Хосе Рохас.

— Ҳеч ким ухлагани йўқ.

— Ёмғир ёғса, сувнинг ичида қоламиз.

— Балки, шундай бўлгани яхшироқдир.

— Йўқ, бирор нарса қилиш керак.

Мен учун барибир. Иссиқ ва сассиқдан, моторларнинг гуриллашидан каллам ғовлаб кетди. Атрофимда нималар бўлаётганини аниқ билмайман ҳам. Мануэль Саласар аҳволимни тушунди.

— Бир юз ўттиз олти қул,— деб шивирлади у.

— Қулга ўхшатишинг тўғри эмас... Бизни ўлимга олиб кетишяпти. Гуасина ўлимга ҳукм этиш билан баравар.

Яна олдимизда икки йўл турибди: ё ҳаёт, ё ўлим.

Палубада соқчилар алмашинди. Люкнинг ҳар икки томонида икки жандарм пулемёт ушлаб турибди. Маҳбуслар полнинг зириллашидан бирор дақиқа дам олиш ёки қоринларини бўшатиш учун бошларини кўтарадилар. Агар палубага чиқишимизга рухсат этишмаса, тез орада ўз нажосимизга кўмилиб кетамиз.

— Яна қанча сузиш керак... Эпидемия тарқалмаса эди.

Мануэль Саласар ўрнидан туриб, трюмнинг орқа девори томонга юрди. У ерда тахта билан беркитилмаган чуқур бор. Сувнинг шалоплагани эшитилиб туради. «Компартия ветерани Мартин чол биз билан гаплашмоқчи»— деди Мануэль қайтиб келиб.

Ўзимизни кўнгли айнаётганга солиб, қоқилиб-йиқилиб, бирин-кетин трюмнинг нариги бурчагига бордик. Мартин чол, Хосе Рохас, Мануэль Саласар ва мен бошларимизни яқинлаштирдик. Темир бочка орқасида Симон Родригес соқчилик қилиб турибди.

— Биз ҳаммамиз коммунистлар ва адеклармиз [3],—деди Мартин. Биз қаршилик кўрсатишимиз керак. Бизни ўлимга олиб кетяптилар. Курашни давом эттириш учун тирик қолишимиз керак...

— Орамизда ҳарбийлардан ҳам бор, лейтенант,— деб қўшиб қўйди Мануэль Саласар.

— Биламан. У интизомга бўйсунади.

Кема комитети тузамиз. Беморларга ёрдам кўрсатиш, санитария тартибини кузатиб бориш, озиқ-овқат тақсимлаш юзасидан комиссиялар тайинлаймиз. Гуасинага иккинчи марта кетаётган маҳбуслардан у ердаги аҳволни, режим қандайлигини, шароит қандайлигини муфассал билиб оламиз.

— Ҳозирча фақат бир нарсани биламиз,— деб такрорлади Мануэль Саласар. — Бизни у ерга ўлимга олиб кетишяпти.

— Буниси ўзимизга боғлиқ, — деб эътироз билдирди Мартин чол. — Ўлим қучоғига кириб, уларни хурсанд қилмаймиз. Кўпчилигимиз ёшлар, қаршилик кўрсатишимиз мумкин. Йўқ, дўстим, улар ўлимимизни томоша қила олмайдилар.

Кенгашимиз тонг ёриша бошлаганда тамом бўлди. Комиссия аъзоларига уларнинг вазифаларини маълум қилиш ва маҳбусларни турғазиш учун эмаклаб трюмнинг ҳар томонига тарқалиб кетдик. Одамлар палубага чиқишга рухсат этишларини талаб қила бошладилар. Ҳамма қўзғолиб қолди. Мен ҳам олдинги лоқайдликдан қутулдим. Ўнлаб кишилар бараварига:

— Сув! Сув! Сув!,— деб бақирардилар.

Люкда жандармларнинг ташвишли юзлари кўринди.

Сержант Хаиро Эррера томоғини йиртиб:

— Жим бўлинглар!— деб бақирарди.

Бироқ маҳбуслар бир минут ҳам жим бўлишмас, ҳамон бақиришарди. Овозлар тобора қаттиқроқ эшитиларди. Юқорида эса жандармлар ва охранка офицерлари питирлаб югуриб юришарди. Люк тешигида бир неча автоматнинг оғзи кўринди. Маҳбуслар жим бўлмадилар. Аксинча, овозлар яна кучайди: Ўрнидан туриб, трап ёнига келолмайдиганлар ҳам қўшилиб бақира бошладилар. Бу ягона, қудратли талаб қилувчи овоз эди...

Қуёш чиққандан сўнг люкда икки матрос пайдо бўлди.

— Ушланглар!— матрослар сув тўла бакни арқонга боғлаб пастга туширишаркан, кулиб туришарди.

— Ҳаммангиз жой-жойингизга!— деб команда берди Хосе Мартин, сувга чўзилган ўнлаб қўллардан бакни ҳимоя қилиб.— Сувни баравар тақсимлаймиз.

Маҳбуслар жойларига кетишди.

— Овқатни ҳам худди шундай тақсимлаймиз, «уйга етказиб берамиз»,— деди Мартин чол ҳазил билан дўстларига далда бериб. Тартибсизлик бўлмасин. Биз — сиёсий маҳбуслармиз. Буни эсингизда тутинг!

(АПН)

Русчадан Ҳ. ИБРОҲИМОВ таржимаси.

1) Охири. Боши газетанинг 13, 15, 17 июнь сонларида.

2) Гуасина—Ориноко дарёси қуйилишидаги оролда ташкил қилинган концлагерь.

3) Адеклар — Перес Хименес (1948—1958) диктатурасига қарши чиққан «Аксьон демократика» («Демократик ҳаракат») партиясининг аъзолари.

Редактор ўринбосари
Х. ЕДГОРОВ.

Радио

18 ИЮНДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

8.25 — Концерт, 9.30 — Ҳазил қўшиқлар, 11.10 — Силикатлар лабораториясида, 11.25 — Романслар, 12.15 — Ўзбек халқ куйлари, 12.50 — Медицина темасида (рус.), 13.40 — Эстрада концерти (рус.), 16.15 — Консерваторияни тамомловчи студентларга (рус.), 17.00 — Концерт, 18.10 — Рус куйлари, 18.30 — Концерт, 19.20 — Социалистик мамлакатлар куйлари, 20.00 — «Зангори олов» истиқболлари (рус.), 20.10 — Оқшом куйлари, 20.45 — «Капиталистик мамлакатлар ишчилар синфининг ҳозирги даврдаги кураши», 22.10 — Вальслар, 22.40 — Шу кун таронаалари, 23.20 — Концерт (қишлоқ хўжалик ходимлари талабига мувофиқ).

Телевидение

18 ИЮНДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

Ўзбек тилида: 18.00 — **Телевизион янгиликлар**, 18.20 — **Шоирлар—болаларга**, 18.40—**Чорвоқ чироқлари** (телеочерк), 19.00 — **Вероникаининг қайтиши** (бадиий фильм).

20.30 — **Эшиттиришлар программаси.**

Рус тилида: 20.35 — **Телевизион янгиликлар**, 20.55 — **Концерт** (Янгиобод шаҳар маданият уйининг халқ чолғу оркестри ижросида), 21.35 — **Доим шай бўлайлик** (илмий-оммабоп фильм), 22.10 — **Узганинг сояси** (ҳужжатли фильм), 22.30 — **Оталар конференцияси.**

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

Рус тилида: 18.10 — **Денгиз сири** (телеочерк), 18.25 — **Йилноманинг давоми** (ҳужжатли фильм), 18.45 — **Тошкент янгиликлари**, 18.55 — **Биргина ҳаёт** (ҳужжатли фильм) 19.15 — **И. Смоктуновский** («Ленин мукофоти лауреатлари» циклидан).

Ўзбек тилида: 20.35 — СССР халқ рассоми **В. Касиян** («Санъат усталари» циклидан), 21.00 —**Тошкент янгиликлари**, 21.10 — **Янги жойда** (телеочерк), 21.20 — **Чолғу куйлари.**

Театр

НАВОИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 18/VI да **Майсаранинг иши**, 19/VI да **Аида.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 18/VI да **Нодира.**

Кино

ҚИШКИ БИНОДА

Оқар Волга — САНЪАТ САРОЙИ (кундуз соат 5 ярим, кеч 7 ярим ва 9 яримда).

Чангда қолган гул (1 ва 2-серия) — НАВОИЙ номли, «ИСКРА», «ЮЛДУЗ» (кундуз ва кечқурун), САНЪАТ САРОЙИ (эрталаб соат 11 ярим ва кундуз 2 да), СОБИР РАҲИМОВ номли (кундуз 1.4 ва кеч 7 да).

Ҳозирча фронт мудофаада — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун). «ЁШ ГВАРДИЯ» (кеч соат 6-45 минут, 8 ярим ва 10 да), НАВОИЙ номли (кеч 10-20 минутда).

Бир сумка юрак — «ЎЗБЕКИСТОН» (кундуз ва кечқурун), «СПУТНИК» (жуфт соатларда).

Мафтун ороллар — «ВОСТОК» (кичик залда кундуз ва кечқурун), «ЁШ ГВАРДИЯ» (эрталаб соат 10 ва 11-45 минутда).

Деярли янги костюм — «МОСКВА», «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Прага рақси — «ДРУЖБА» (2-залда кундуз ва кечқурун), «СПУТНИК» (тоқ соатларда).

Ёр-ёр (рус тилида) — «ВОСТОК», «ДРУЖБА» (1-залда), «ЧАЙКА» (кундуз ва кечқурун), «ЁШ ГВАРДИЯ» (кундуз соат 1 ярим, 3-15 минут ва 5 да).

Кўринмас Петя (кеч соат 9 яримда), **Қуйди-чиқди бўлмайди** (эрталаб соат 11 ва кеч 10 да)— СОБИР РАҲИМОВ номли.

Севги чоғи — «МИР» (кундуз ва кечқурун).

Истеъдод — «МОСКВА» (эрталаб соат 10 да).

«Трясогузка» армияси— «СПУТНИК» (эрталаб соат 10 да).

Янгра, барабан! —«ЧАЙКА» (эрталаб соат 10 да).

ЁЗГИ БИНОДА

(кеч соат 9 да бошланади)

Чангда қолган гул (1 ва 2-серия) — «САЛЮТ», «ВАТАН», НАВОИЙ номли, ПУШКИН номли, «ОҚТЕПА».

Париж сирлари—«ФЕСТИВАЛЬ».

Севги чоғи — КАФАНОВ номли.

Ёр-ёр — «ХИВА».

Қўшиқ давом этади —«1 МАЙ».

Казимир — «УДАРНИК».

МАРКАЗИЙ «ПАХТАКОР» СТАДИОНИДА

20 июнда

«А» классн бўйича Совет Иттифоқи биринчилиги учун: **«Ростсельмаш» (Ростов-Дон)—«Политотдел» (Тошкент области)** командалари ўртасида

ФУТБОЛ

Кеч соат 7 да бошланади. «Политотдел» стадиони абонементлари ярайди.

ПУШКИН НОМЛИ ПАРКДА

18, 19, 20 июнда

Ўзбекистон ССР халқ артисти **Комилжон Отаниёзов** раҳбарлиги ва иштирокида

ХОРАЗМ АНСАМБЛИНИНГ КОНЦЕРТЛАРИ

Солистлардан **Олмахон Ҳайитова** ва бошқалар қатнашади.

Концерт кеч соат 9 да бошланади. Билетлар кундуз соат 4 дан сотилади.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бирлашган нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри.

ИНДЕКС 64543.
№ В. 140. Р. 02062.